

ПАНДЕМИЯГА ҚАРШИ КУРАШ ТАНҚИДИЙ ТАҲЛИЛ ҚИЛИНДИ, ИШНИ ЯНГИТДАН ТАШКИЛ ЭТИШ БЕЛГИЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев янги ҳафтанинг биринчи иш кунини эрта тонгдан мамлакатимизда коронавирус инфекциясига қарши кураш борасида олиб борилаётган ишларнинг чуқур танқидий таҳлилидан бошлади

Хусусан, Тошкент шаҳри ва пойтахт вилоятида пандемия билан боғлиқ ҳолат ҳамда уни барқарорлаштириш бўйича чора-тадбирлар давлатимиз раҳбари раислигидаги видеоселектор йиғилишида қўриб чиқилди.

Президентимиз тадбир иштирокчиларига мурожаат қилар экан, пандемия билан боғлиқ вазият мураккаблигича қолаётганини айтди. Жумладан, охириги тўрт кунда мамлакат бўйича янги аниқланган 2 136 беморнинг 1 218 нафари (яъни, 57 фоизи) пойтахтимиз ва Тошкент вилоятига тўғри келади.

Коронавирусга шубҳа бўлган барча беморларни инфекция мавжудлигини тасдиқловчи ҳужжатларсиз, зотилжам ва нафас етишмовчилигининг клиник белгилари мавжудлигига асосланган ҳолда, даволаш муассасаларига қабул қилиниши белгиланди.

Тошкент шаҳрида мавжуд 16 та клиникага қўшимча COVID-19 га шубҳали беморлар учун мўлжалланган яна 7 та 850 ўринли "провизор" клиникалар ташкил қилинди. Ушбу клиникаларнинг тиббиёт ходимларига ҳар бир иш кунини учун ойлик машинанинг 6 фоизи миқдорига устама ҳақ тўлаш масаласи ҳал қилинди.

Шавкат Мирзиёев таъкидлаганидек, бугундан бошлаб коронавирусга чалинган беморлар билан ишлаётган ҳар бир махсус шифохонада алоҳида тижорат банкнинг кассалари ташкил қилиниб, шифокорларнинг 14 кунлик иш ҳақини жойида олиш тизими жорий этилади.

Коронавирусли беморлар учун ажратилган шифохоналар қўшимча 285 донга ўпка сунъий вентилизация аппарати, 155 донга ўпкани ёрдамчи нафас олдириш ускунаси, 140 донга кислород концентратори, 200 та функционал ётоқ билан таъминланди, дея қайд этилди йиғилишда. "Ўзэкспомарказ" миллий кўргазмалар мажмуасида ушбу вирусга шубҳали бўлган беморларга биринчи тиббий ёрдам кўрсатувчи 500 ўринли Тақсимловчи марказ ташкил қилинмоқда.

Хусусий клиникаларга ҳам бундай беморларга тиббий ёрдам кўрсатиш учун рухсат берилди ва ҳозирда уларнинг рўйхати тузилмоқда.

Санитария-эпидемиологик осойишталик агентлигининг туман бўлиmlарига коронавирусга ПЗР-анализи олишга ҳамда таҳлил жавобини Республика агентлигига юбормасдан, бевосита беморларга топшириш тартиби ўрнатилди ва бу орқали таҳлил жавобларини кутиш даври қисқарди.

Тошкент шаҳар тез тиббий ёрдам станциясида операторларнинг меҳнат шароити яхшиланди ва бир сменада фаолият олиб бораётган операторлар

сони 40 тадан 100 нафарга етказилди. Станцияга қўшимча электр тармоғи уланди, бригадалар сони 250 тагача кўпайтирилди.

Бундан ташқари, Тошкент вилояти тез тиббий ёрдам хизмати учун жами 100 та "Дамас" амбуланс машинаси ажратилди, шулардан 25 таси жойларга тарқатилди. Пойтахт вилоятида коронавирус касаллиги гумонланган шахсларни даволаш ва назоратини олиб бориш учун 905 шифо ўрин, диагнози тасдиқланганлар учун 210 ўрин стационар шифохона фаолият кўрсатмоқда, қўшимча 350 захира ўрин тайёрлаб қўйилди.

"Ўзтелеком" корхонаси томонидан уяли телефон аппаратлари тарқатилмоқда.

Коронавирус билан касалланган беморларни даволаш жараёни учун 49 хил турдаги дори воситалари захираси учун дастлабки 10 миллиард сўм пул ажратилиши режалаштирилди.

Йиғилишда таъкидланганидек, 103 телефон рақамига улашиш вақти 1,5 дақиқадан 15 сониягача қисқартирилди, мурожаатларнинг асосий қисми келиб тушадиган вақт оралиғида (соат 18:00 дан 24:00 гача) энг тажрибали операторлар хизмат кўрсатиши йўлга қўйилди.

Шу билан бирга, пандемияни жийовлаш бўйича амалга оширилаётган ишлар жойларда тизимли йўлга қўйилмагани кўрсатиб ўтилди.

Жумладан, бирламчи тиббиёт бўлими, яъни оилавий поликлиникалар ва қишлоқ врачлик пунктлари аҳолига ёрдам бериш учун 24 соатлик иш режимига ўтказилмаган.

Тошкент шаҳридаги 11 та туман кўп тармоқли марказий ва 64 та оилавий поликлиникада ҳар бирида 50 дан 200 нафаргача тиббиёт ходими мавжуд бўлса-да, уларнинг аксарияти куннинг фақат биринчи ярмида беморларни қабул қилишди.

Ҳар бир поликлиникада COVID-19 инфекцияси энгил ёки симптомсиз кечаётган беморларга консултив ёрдам кўрсатиш учун шакллантирилган 3 та шифокордан иборат махсус мобил бригада бириктирилган бўлиши керак, аммо айрим бригадаларда умуман врач йўқ.

Деярли барча поликлиникаларда рентген-диагностика кабинетлари мавжуд, лекин уларнинг имкониятларидан умуман фойдаланилмаяпти.

Агар ушбу поликлиникалар аҳолига самарали патронаж хизматини амалга оширса, табиийки, 103 рақамли тез тиббий ёрдамга босим қисқаради ва аҳоли орасида саросима юзага келишининг олди олинади.

Бош вазир ўринбосари Беҳзод Мусаев ва Соғлиқни сақлаш вазирлигига пойтахтдаги 75 та поликлиниканинг имкониятларини, ушбу муассасаларда фаолият олиб бораётган 3 мингдан ортқ шифокор ва ҳамширани инфекция энгил ва симптомсиз кечаётган беморларга хизмат кўрсатишга 24 соатлик узлуксиз режимда тўлиқ сафарбар қилиш топшириғи берилди.

Шунингдек, ушбу фаолиятга жалб қилинаётган шифокор ва ҳамширалар меҳнатини рағбатлантириш механизмларини ишлаб чиқиш вазифаси юклатилди.

Ундан ташқари, пандемия даврида ҳар бир беморни даволаш учун кислородга эҳтиёж кескин ортади. Тошкент тиббиёт академиясининг кўп тармоқли клиникаси, Республика ихтисослаштирилган терапия ва тиббий реабилитация маркази, Тошкент шаҳар 1-сон клиник шифохонаси, Республика биринчи ва иккинчи сон клиник касалхонасида ҳамда барча янги очилаётган "провизор" шифохоналарида 1 000 дан ортқ кислород ўтказадиган нукталар сонини кўпайтириш зарурлиги таъкидланди.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Ички ишлар вазирлиги ҳамда ҳар бир туман ҳокими ўз ҳудудда жойлашган тиббиёт муассасаларини доимий асосда кислород билан тўлдириб боришга шахсан масъуллиги белгиланди.

Чет давлатларда ўпкаси яллиғланган ҳар бир бемор учун зудлик билан кислород концентраторларига махсус ниқоблар кийгизиш орқали ҳаво олишини енгилаштириб, қўлига пульсоксиметр тақилмоқда ва бу билан беморнинг нафас етишмовчилиги бартараф қилинмоқда. Бош вазирга мазкур тиббиёт жиҳозларини имкон қадар қисқа муддатларда мамлакатимизга етказиш топшириғи берилди.

Бунинг учун, агар керак бўлса, махсус самолёт ажратилиши, тадбиркорлар томонидан кислород концентраторларини Ўзбекистонга олиб кириш тартиб-таомилларини енгилаштириш чоралари кўрилиши лозимлиги қайд этилди.

Беморларни даволаш учун зарур дори-дармон воситалари захираларини яратиш мақсадида қўшимча равишда Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти ҳокимликлари тегйшлича 20 миллиард ва 10 миллиард сўм маблағларни "Дори-дармон" акциядорлик компаниясига айланма маблағ сифатида ажратиши белгиланди.

— Коронавирусни даволаймиз деб, деярли барча ихтисослаштирилган тиббиёт муассасалари тўлдириб ташланди, — деди давлатимиз раҳбари. — Натижада сурункали касаллиги бор беморлар малакали тиббий хизматдан деярли маҳрум бўлди.

Мутасаддиларга сурункали касалликларни даволашга ихтисослашган шифохоналардаги коронавирусга чалинган беморларни бошқа жойларга, шу жумладан, хусусий клиникаларга кўчириш орқали сурункали хасталиги бор беморларга малакали тиббий хизмат кўрсатилишини қайта тиклаш чораларини кўриш топшириғи берилди.

— Коронавирусга чалинган фуқаролар сони янада ошиб бориши ҳеч гап эмас, — дея таъкидлади Шавкат Мирзиёев. Шу муносабат билан қисқа муддатларда ушбу касалликка чалинганларни даволаш учун яратилган қўшимча ўрин-жойлар сонини, биринчи навбатда, олийоҳлар ётоқхоналари, ёлқ спорт майдонлари ва бошқа сизими катта бино-иншоотлар ҳисобига, камида икки-уч баробарга оширилишини таъминлаш вазифаси қўйилди.

Пандемиянинг салбий оқибатларини жийовлаш ва ҳар бир раҳбарнинг масъулиятини ошириш, фидокорлик кўрсатётган тиббиёт ходимларини рағбатлантириш ишлари давом эттирилади.

Касаллик ўчоғида ўз жонини гаровга тикиб, ҳар бир касални ўлим ёқасидан олиб чиқаётган шифокорларимизни давлат мукофоти билан тақдирлаш бўйича тақлифлар кириш топшириғи берилди.

Президентимиз қайд этганидек, бугун кунда республика ва маҳаллий бюджетлардан молиялаштирилмаган ҳар қандай харажат устувор равишда пандемияга қарши кураш тадбирларига қартилиши шарт. Бундан муҳим харажатлар бўлиши мумкин эмас.

Шаҳар ва туман ҳокимлари 24 соат давомида ҳар бир касалхонадаги вазиятни жийовлаб туришга масъул ҳисобланади ҳамда улар узлуксиз ва муаммосиз ишлашига шароит яратиб беришга жавобгар деб белгиланди.

Шунингдек, янги харид қилинаётган тез тиббий ёрдам автомобиллари фаолияти узлуксизлигини таъминлаш мақсадида иқтисодиётнинг турли соҳаларидан, биринчи навбатда, фаолияти тўхтатилиши оқибатида даромадсиз қолган йўловчи ташувчи жамоат транспорти уюшмаларининг малакали хайдоувчилари жалб этилиши юзасидан вазифалар қўйилди.

Барча сектор раҳбарлари иш кунини эрталабдан ўз ҳудудларида касалхоналардаги аҳолини ўлга қўйиш кераклиги қайта таъкидланди.

— Ҳар бир раҳбар бугунги кунда фуқароларимизнинг соғлиғини сақлаб қолишдан муҳим вазифаси йўқлигини англаши шарт, — деди Президентимиз Шавкат Мирзиёев.

ЎЗА

АҲОЛИ СОҒЛИҒИ ВА ИҚТИСОДИЁТ БАРҚАРОРЛИГИ — ҲАЁТИЙ МУҲИМ ВАЗИФАЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 20 июль кунини, шунингдек, ҳудудларда коронавирус инфекцияси тарқалишини камайтириш ҳамда иқтисодиёт барқарорлигини таъминлаш масалалари бўйича видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Мамлакатимиз, халқимиз жорий йил бошида ўз олдида катта мақсадлар қўйган эди. Бутун дунёга тарқалган коронавир инфекцияси март ойида юртимизга кириб келдию режалар ўзгариб кетди. Давлатимиз, биринчи навбатда, одамлар соғлиғини сақлаш чораларини кўрди.

Республика махсус комиссияси тузилди. Тиббиёт муассасалари фавқулодда иш режимига ўтказилди. Қисқа муддатда махсус шифохона ва карантин зоналари курилди. Сихаттоҳ ва оромгоҳлар карантин муассасалари сифатида мослаштирилди. Тиббиёт масканлари дори-дармон, ҳимоя ва диагностика воситалари билан етарли даражада таъминланди. Бунинг учун бюджетдан зарур маблағлар ажратилди.

Шу сerratavиш беш ойда Президентимиз коронавирус билан боғлиқ қатор фармон ва қарорлар қабул қилди. Уларга мувофиқ, аҳоли, иқтисодиёт тармоқлари ва тадбиркорлик субъектлари имкон даражасида қўллаб-қувватланмоқда.

Давлатимиз раҳбари эпидемиологик ҳолатни жиддий назоратга олган. Деярли ҳар бир йиғилишда бу масалага эътибор қаратилмоқда. Маълумки, аввалроқ пойтахтимиз ва Тошкент вилоятида коронавирус билан боғлиқ вазият ҳар томонлама таҳлил қилинган эди. Бу галги видеоселектор йиғилишида барча ҳудудлардаги аҳоли, долзарб чора-тадбирлар муҳокама этилди.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси ва вилоят ҳокимлари касаллик кўрсаткичлари, даволанаётганлар сони ва бу борада яратилган захира ўринлари бўйича ҳисобот берди. Аҳоли мурожаатлари, шовшини тиббий ёрдам машиналари, дори-дармон таъминоти бўйича ҳолат таҳлил қилинди.

Йиғилишда жойлардаги муаммолар очик муҳокама қилинди. Коронавирусга қарши курашиш учун қайси ҳудудга қандай техника ва воситалар кераклиги белгиланди.

Президент мутасаддиларга вазиятнинг ҳақиқий ҳолатини реал вақт режимда назорат қилиб, юзага келаётган муаммоларни тезкор ҳал этиб бориш бўйича қатъий топшириқ берди.

Даволаш ишларини сифатли ва ҳавфсиз ташкил этиш, шу билан бирга, аҳоли ва объектларни дезинфекция

воситалари билан таъминлаб, касаллик юқишининг олдини олиш муҳимлиги таъкидланди.

Ҳар бир ҳудуд эҳтиёжидан келиб чиқиб, етарлича дори-дармон, тиббий буюмлар ва тест тизимлари билан таъминлаш, тиббиёт ходимларини моддий рағбатлантириш манбалари белгиланди.

Шунингдек, видеоселекторда ҳудудлар раҳбарлари пандемия шароитида иқтисодиётни барқарор ривожлантириш, инвестиция жалб қилиш ва экспорт ҳажминини ошириш борасидаги 6 ойлик якунлари бўйича ҳам ҳисобот берилди.

Кескин суьратларда давом этаётган пандемиянинг иқтисодиётга кўрсатётган таъсирини аввалдан баҳолаш ва мамлакат макроиқтисодий барқарорлигини таъминлаш, инвестицион лойиҳаларни ўз вақтида амалга ошириш, қишлоқ ҳўжалиғи, саноат ва қурилиш соҳасидаги прогнозларни бажариш, экспортни кўпайтириш, ҳудудларни комплекс ривожлантириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўйича қурилаётган чора-тадбирлар натижалари таҳлил қилинди.

Давлатимиз раҳбари ҳар бир ҳудуддаги корхоналарда пул тушумлари камайганини қайд этиб, 2020 йил 1 октябрга қадар тижорат банклари билан бирга қурилиш ва саноат корхоналарининг аксар қисмини, йил якунигача эса 100 фоиз корхоналарнинг фаолиятини тиклаш бўйича топшириқ берди.

Қишлоқ ҳўжалиғи соҳасида ҳам қатор ҳудудларда иқтисодий прогнозлар бажарилмаганини кўриш мумкин. Хусусан, Қорақалпоғистон Республикасида қишлоқ ҳўжалиғи ялпи маҳсулоти қиймати прогноза нисбатан 59 миллиард сўмга кам бўлган. Бу кўрсаткич Қашқадарё вилоятида 177 миллиард, Сирдарё вилоятида 173 миллиард, Тошкент вилоятида 129 миллиард сўмни ташкил қилади.

Шавкат Мирзиёев ҳар бир ҳудудда тақоррий майдонлар ҳисобига сабзавот ва полиз маҳсулотларини ишлаб чиқаришдаги қолоқликларни қоплаш, аҳоли хонадонларига ларранда тарқатиш ишларини жадаллаштириш ҳамда чорвачилик, балиқчилик соҳасида интенсив технологияларни кенг қўллаш, шунингдек, илп якунига қадар ҳудудлар салоҳиятини инобатга олган ҳолда қишлоқ ҳўжалиғи маҳсулотларини ишлаб чиқаришни 3-4 фоизга ошириш бўйича кўрсатмалар берди.

ЎЗА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ КОРОНАВИРУС ПАНДЕМИЯСИНИНГ САЛБИЙ ТАЪСИРИНИ КАМАЙТИРИШ УЧУН АҲОЛИ, ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИ, УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ, САВДО ВА ХИЗМАТЛАР СОҲАСИНИ ҚўЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШНИНГ ҚўШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ Тўғрисида

Коронавирус пандемияси даврида аҳолини, айниқса, умумий овқатланиш, савдо ва хизматлар соҳасидаги тадбиркорлик субъектларини қўшимча равишда қўллаб-қувватлаш, уларнинг даромадларини таъминлаш, санитария-эпидемиологик вазият яхшиланишига қараб ушбу субъектларни жадал қайта тиклаш, шунингдек, иш ўринларини сақлаб қолиш мақсадида:

1. Белгилансинки:
а) 2020 йил 1 июлдан 2020 йил 31 декабрга қадар:
умумий овқатланиш корхоналари ва биноларни ижарага беришга ихтисослашган корхоналар айланмадан олинмаган солиқни тўлашдан озод этилади;

жисмоний шахслар кўчмас мулкни ижарага беришдан олинган даромадлар бўйича жисмоний шахслардан олинмаган даромад солиғи тўлашдан озод этилади;
мол-мулкни (бинолар ва автомобил транспорт) ижарага берувчи жисмоний шахсларга солиқ мақсадида ижара тўловларининг энг кам ставкаларини қўллаш тартиби тўхтатиб турилади;
ижарага берувчиларга 2020 йил учун ижара тўлови миқдорини пасайтириш мақсадида, шу жумладан, тақдим этилаётган солиқ имтиёзларини инобатга олган ҳолда ижара тўловини қайта қўриб чиқиш тавсия этилсин;

ҚУРИЛИШ СОҲАСИДАГИ ИСЛОҲОТЛАР НАТИЖАДОРЛИГИ КўРИБ ЧИҚИЛДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 20 июль кунини архитектура ва қурилиш соҳасидаги ислохотлар натижаларига оид тақдимот билан танишди.

Мамлакатимизда бунёдкорлик қўламини йил сайин кенгаймоқда. Узоқни ўйлаб, ҳудудларда урбанизация жараёни амалга ошириляпти. Қишлоқ жойларда ҳам қурилиш ишлари жадал.

Булар, албатта, соҳани такомиллаштириш, шаффофликни таъминлаш, ипотека бозорини ривожлантиришни тақозо этади. Охириги уч йилда шу масалалар бўйича Президентнинг қирққа яқин қарори қабул қилинди.

Бу сазй-ҳаракатларнинг изчил давоми сифатида давлатимиз раҳбарининг 2020 йил 13 мартдаги фармонида қурилиш соҳасидаги ислохотларни янада чуқурлаштириш, бюрократик тўсиқларни камайтириш, барча босқичларда шаффофликни таъминлаш, инновацион ишланмалар ва илғор ахборот технологияларини кенг қўллаш чора-тадбирлари белгиланган эди.

Қурилиш вазирлиғи олдиға 337 та шахарсозлик қоида ва нормаларидан жорий йилда 60 тасини янгилаш вазифаси қўйилган. Йил бошида вазирликда Қурилишда техник меъёрлаш маркази ташкил этилиб, унга 15 нафар

малакали мутахассис олинган. Ҳозирда 33 та янги шахарсозлик қоида ва нормалари ишлаб чиқилган.

Йиғилишда бу борадаги ишларни жадаллаштириш учун илғор тажрибага эга хорижий компанияни жалб этиш бўйича кўрсатма берилди.

Президентимиз соҳада коррупция ва "хуфийна иқтисодиёт" ҳолатларини кескин танқид қилиб, қурилиш тендерларини ўтказиш ва пудрат ташкилотларини танлаш жараёнларини рақамлаштириш зарурлигини таъкидлади.

Бугунги кунда мамлакатимизда 32 мингта пудрат ташкилоти бор. Жорий йил 1 сентябрга қадар қурилиш корхоналарининг молиявий кўрсаткичлари, тўлов қобилияти, давлат харидлари, ишчи-ҳодимлар малакаси каби маълумотларни қамраб олувчи ягона платформани ишга тушириш вазифаси қўйилди. Бу платформа 1 ноябрга қадар Тошкент шаҳрида, кейинги йил бошидан республика бўйича жорий этилади. Унга электрон меҳнат дафтарчаси тизими ҳам интеграция қилинади.

Таҳлилларга кўра, сўнгги икки йилда давлат дастурлари доирасида 3 мингдан зиёд қурилишдан атиги 182 тасида тендер ўтказилган. Чунки тендер жараёнида мураккаб ва унда нарх арзонлиғи бирламчи. Қурилиш ташкилотининг малакаси, сифат масаласи паст ўринларда қолиб кетган.

Шу босим кейинги йилдан бошлаб, янги ахборот тизимига киритилган ва рейтинг юритиладиган қурилиш-пудрат корхоналарига маблағ ажратилиши белгиланди.

Қурилиш соҳасида муаллифлик, техник ва давлат назоратини такомиллаштириш борасида алоҳида қарор қабул қилиниб, барча шароит яратиб берилган. Эндиги вазифа — назоратни ҳозиргидек кўлда эмас, балки IT-технологияларни жорий қилган ҳолда амалга ошириш кераклиғи таъкидланди.

Мутасаддиларга бир ой муддатда қурилиш корхоналари ва объектлари тўғрисидаги маълумотлар базасини шакллантириш вазифаси юклатилди.

Жорий йил 1 августдан бошлаб Тошкент шаҳрида, кейинги йил бошидан бошқа ҳудудларда қурилишда

ЎЗА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ КОРОНАВИРУС ПАНДЕМИЯСИНИНГ САЛБІЙ ТАЪСИРИНИ КАМАЙТИРИШ УЧУН АҲОЛИ, ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИ, УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ, САВДО ВА ХИЗМАТЛАР СОҲАСИНИ Қўллаб-қувватлашнинг Қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида

Бошланғич 1-бетда

6) 2020 йил 1 апрелдан 2020 йил 31 декабрга қадар умумий овқатланиш корхоналари алкоголь маҳсулотлари билан чакана савдо қилиш ҳуқуқи учун йиғимни тўлашдан озод қилинади;

в) Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 19 мартдаги "Коронавирус пандемияси ва глобал инкирози ҳолатларининг иқтисодий тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида"ги ПФ-5969-сон Фармонида белгиланган алкоголь маҳсулотларини етказиб бериш орқали сотиш ҳуқуқи берилади.

2. Умумий овқатланиш корхоналари учун кичик тадбиркорлик субъектларига татбиқ этилган имтиёзлар ва преференцияларни қўллаган ҳолда, уларни кичик корхоналар тоифасига киритиш мақсадида 2020 йил 1 июлдан бошлаб умумий овқатланиш корхоналари учун белгиланган ходимларнинг йиллик ўртача сони 25 нафардан 50 нафарга оширилсин.

3. Шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ 2021 йил 1 июлга қадар умумий овқатланиш корхоналари карантин чекловларининг бекор қилинишига қараб Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан ўрнатилган жойлаштириш, қуриш ва фойдаланиш бўйича вақтинчалик талабларга риоя қилган ҳолда ҳамда туман (шаҳар) ҳокимликлари хабардор қилиш орқали истеъмолчиларга овқатланиш хизматларини кўрсатиш учун ўзларига туташ бўш ер участкаларида енгил конструкцияларни бепул жойлаштириш ва қуриш ҳуқуқига эга.

4. Белгилансинки, 2021 йил 1 июлга қадар карантин чекловларининг бекор қилинишига қараб тадбиркорлик субъектларига маҳаллий икки этвучи ҳокимият органлари билан шартнома тузмасдан давлат солиқ хизмати органларини савдо муддати, маҳсулоти ва транспорт тўхташи тақиқланмаган жойларни кўрсатган ҳолда хабардор қилиш орқали **автодўкон, автомагазин, автотиркама, автоцистерна ва фудратрлар орқали савдо қилиш** ҳуқуқи тақдим этилади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ўзининг расмий сайти ва мобил иловалар орқали кўча савдони бошлаш тўғрисида электрон хабарномаларни бепул қабул қилиш шартини таъминласин.

5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

икки кун муддатда умумий овқатланиш корхоналарида истеъмолчиларга овқатланиш ёки ҳордиқ чиқариш хизматларини кўрсатиш учун енгил конструкцияларни жойлаштириш, қуриш ва улардан фойдаланиш бўйича вақтинчалик талабларни тасдиқласин;

2021 йил 1 январга қадар халқаро тажрибадан келиб чиқиб, умумий овқатланиш корхоналарининг мавсумий қафелари ишлаши, шунингдек, кўча савдони амалга ошириш тартибини тасдиқласин.

6. Белгилансинки, 2020 йилда Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан белгиланган ҳолларда, солиқ тўловчиларга солиқ ҳисоботларини тақдим этиш муддатларини беш кундан қўл бўлмаган муддатга кечиктирилганлиги учун жарима солинмайд.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 18 майдаги "Коронавирус пандемияси даврида аҳоли ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш бўйича навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида"ги ПФ-5996-сон Фармонида белгиланган қўйидаги солиқ имтиёзлари ва преференциялари 2020 йил 31 декабрга қадар узайтирилсин:

а) **мол-мулк солиғи ва ер солиғини** тўлашдан озод қилиш бўйича берилган имтиёзлар:

кичик тадбиркорлик субъектлари; бозорлар ва савдо комплекслари, кинотеатрлар, умумий овқатланиш корхоналари, жамоат транспорти корхоналари, спорт-соғломлаштириш муассасалари, шунингдек, йўловчи ташвиш, маиший хизматлар кўрсатиш, биноларни, шу жумладан, банклар ўқатиш учун ижарага бериш фаолияти билан шуғулланувчи юридик шахслар учун;

б) **ижтимоий солиқ ставкасини 12 фоиздан 1 фоизга пасайтириш** бўйича микрофирма ва кичик корхоналар учун берилган имтиёзлар (акцизоти маҳсулотлар ишлаб чиқарувчилар, давлат корхоналари ва устав жамғармасида (устав капиталида) давлат улуши 50 фоиз ва ундан юқори бўлган юридик шахслар бундан мустасно);

в) **божхона органларига** мурожаат қилган кунга бир йилдан кам бўлмаган муддат давомида ташқи иқтисодий фаолиятни амалга ошираётган микрофирма ва кичик корхоналарга, кейинчалик кечиктирилган суммани 120 кун мобайнида тенг улушларда тўлаш шарти билан, товарларни (истеъмол товарларидан ташқари) олиб киришда ундирилаётган **божхона бож** ва **акциз солиғини тўлаш муддатини кечиктириш** тақдим этиш;

г) микрофирма ва кичик корхоналарда 2020 йил 15 май ҳолатига солиқлар, пенялар ва солиқ қонунчилигини бузганлиги учун ҳисобланган жарималар бўйича **мавжуд бўлган қарздорлиқни ундиришни тўхтатиш**. Белгилансинки, умумий овқатланиш корхоналари ижтимоий солиқнинг пасайтирилган ставкасини ишчиларнинг сонидан қатъи назар қўллайд.

8. Ваколатли органлар аудиторлар, риэлторлар, баҳоловчилар, актуарийлар, аптека ва уларнинг филиаллари мудири, туристик ташкилотларнинг ишчилари ва гидлар (экскурсоводлар), хорижий тиллар ўқитувчиларнинг 2020 йил 1 мартда туғайдиган малакавий сертификатлари муддатини навбатдаги малакавий имтиҳонларни ўтказиш санасига қадар узайтирсин.

9. Ўзбекистон "Маҳалла" хайрия жамоат фондига, "Саховат ва кўмак" фондига, "Ўзбекистон меҳр-шафқат ва саломатлик" жамоат фондига, шу жумладан, уларнинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри, туманлар ва шаҳарлардаги бўлиналари бегараз ёрдам бериш (бегараз ёрдам олиш) қисмида фойда солиғи, қўшилган қиймат солиғи, айланмадан олинмаган солиқ ва жисмоний шахслардан олинмаган даромад солиғи бўйича имтиёзларнинг амал қилиши 2020 йил 31 декабрга қадар узайтирилсин.

Маълумот учун қабул қилинсинки, 14 ёшга бопалари бўлган оилаларга нафақа, шунингдек, бола икки ёшга тўлгунга қадар бола парвариши бўйича оналарга бериладиган нафақалар жисмоний шахслардан олинмаган даромад солиғини ҳисоблашда жами даромадга киритилмайд.

10. Мазкур Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Н.Арипов зиммасига юклансин.

Муносабат

ИНСОН ОМИЛИНИНГ ҚИСҚАРИШИ ШАФФОФЛИККА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Шерзод ХИДОЯТОВ,
қурилиш вазирининг биринчи ўринбосари:

— Президентимиз 20 июль куни архитектура ва қурилиш соҳасидаги ислохотлар натижаларига оид тақдирот билан танишиб, муаммоларнинг

ечими борасида эътибор қаратиш лозим бўлган жиҳатларни алоҳида келтириб ўтди. Улардан қуйидагича хулоса чиқариш мумкин:

Аввало, қурилиш нормативларини янгилаш зарур. Айниқса, ижтимоий объектлар — мактабгача таълим, мактаб, соғлиқни сақлаш объектларининг сифатини ошириш ва замонавий қўрилишга келтириш бугуннинг долзарб вазифасига айланди. Шу билан биргаликда, ўн олти қаватли ва ундан юқори бўлган биноларни қуришда ҳозирда ресурсларнинг чекланганлигини ҳисобга олиб, уларда газдан фойдаланишга рухсат бериш каби жиҳатларни қурилиш нормаларига киритиш, чет давлатларнинг илғор тажрибаси асосида қуришга эътибор бериш алоҳида таъкидланди.

Тақдиротлар давомида қурилиш соҳасини рақамлаштиришдаги камчиликлар ҳам кўзга ташланди. Бу жараёнда, биринчи галда, қурилиш объектларининг сифатини назорат қилишга эътибор қаратишимиз зарур. Бу

борада бир жараён бўйича пойтахтда эксперимент ўтказяпмиз. Яъни, ҳар бир инспекторнинг қўлига планшет берилди. Сифатни назорат қилувчи инспектор қурилиш объектига боради ва жараёни шу қўрилма орқали фото ёки видеотасвирга олиб, базага жўнатади. База орқали уни бошқа мутахассислар ҳам кўриб, фикр билдиришлари, шу объектнинг сифатини яхшилаш борасида маслаҳат беришлари мумкин бўлади. Агар бу тизим ўз самарасини берса, бутун республика бўйича оммалаштирилади.

Маълумки, тендер — жуда кўп муҳокамаларга сабаб бўлган тизимлардан бири. Бу жараёнда вақтни икки баробар тежашга алоҳида эътибор қаратяпмиз. Топширилаётган ҳужжатлар сони 14 тадан 6 тага камайтирилди. Барча босқичларда инсон омили максимал даражада қисқартирилиб, жараён рақамлаштирилди. Бунда рейтинг тизими ишлаб чиқилганини алоҳида таъкидлаш зарур. Яъни, ҳар бир корхонанинг ой

давомида бажарган ишлари ҳажми, айланма маблағлари, моддий техник базаси каби муҳим маълумотлар автоматик тарзда рейтинг тизимига келиб тушади. Шу маълумотлар асосида рейтинг шакллантирилади. Пудратчиларнинг рейтингдаги олган баҳолари тендерда ютиш ёки ютмаслигини белгилайди. Бир сўз билан айтганда, тендер жараёнларида инсон омилига барҳам берилиши тизимда шаффофликни таъминлашга хизмат қилади.

ИЧИМЛИК СУВ ТАЪМИНОТИДАГИ МУАММОЛАР

муҳокама қилинди, қўшимча вазифалар белгилаб берилди

Президентимиз раислигида 17 июль куни ҳудудларда ичимлик суви ва канализация тизимини яхшилаш, куз-қиш мавсумига тайёргарлик ишларини жадаллаштириш масалалари бўйича видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Йиғилишда марказлашган сув манбасидан узоқ, электр энергияси билан таъминлаш катта харажат талаб қилган ҳудудларда энергия тежамкор кичик лойиҳаларни қўллайтириш кераклиги кўрсатиб ўтилди.

Топширилган вазифалар ижросини таъминлаш, уй-жойлар, иқтисодиёт тармоқлари ва ижтимоий соҳа объектларини куз-қиш мавсумига тайёрлаш бўйича қилинаётган ишлар юзасидан мутасадди раҳбарлар ўз фикрларини билдириб ўтди.

Соҳиб САИФНАЗАРОВ,
уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш вазирининг биринчи ўринбосари:

— Йиғилишда бир қанча масалалар танқидий муҳокама қилинди. Хусусан, сўнгги икки йилда соҳага бюджетдан 3,7 триллион сўм маблағ ажратилиб, 48 та лойиҳага 1,9 миллиард доллар хорижий кредитлар жалб қилинган, аммо лойиҳани танлашда жойлардаги ҳолат, аҳолининг талаби ва мавжуд сув манбалари

кўп ҳолларда тўлиқ ўрганилмаётгани таъкидланди. Уч йил ичида 3,6 миллион аҳолига сув етказиш режалаштирилиб, маблағ масаласи ҳал қилиб берилган бўлсада, барча муаммолар охиригача ўз ечимини топмагани танқид қилинди.

Ҳақиқатан, ўтган вақт давомида амалда бор-йўғи 30 фоиз хонадонга сув кириб борган. Мазкур камчиликлар ҳисобига кредитларни қайтариш юқи давлат бюджетига тушмоқда. Мисол учун, хорижий кредитлар бўйича сув таъминоти корхоналари учун охиригача икки йилнинг ўзига бюджетдан 117 миллиард сўм ёки 12 миллион АҚШ доллари тўлаб берилди.

Сув таъминоти ва канализация тизимини ривожлантириш схемаси ҳам эскирган. У 2010 йилгача муддатга ишлаб чиқилган ва шу вақтга қадар янгиланмаган. Шунингдек, техник ҳисоблар масаласида ҳам камчиликлар йўқ эмас. Ҳозирги кунда жойлардаги сув иншоотларига жами 17,5 минг донга сув ҳисоблагич ўрнатилиши талаб этилсада, амалда атиги 7 фоиз сув ўлчагичлар мавжуд. Ана шу муаммолардан келиб чиқиб, йиғилишда бир қатор вазифаларни амалга ошириш белгилаб берилди.

Биринчидан, йил якунига қадар жами 2,5 миллион аҳоли тармоққа

улашиб, биллинг базага киритилади. Натижада йилга яна 140 миллилар сув қўшимча даромад олинади. Келгуси йилдан бошлаб барча лойиҳаларда ичимлик суви хонадонларгача етказиб бериш назарда тутилган.

Иккинчидан, лойиҳаларни танлаш, амалга ошириш ва натижадорлиқни таъминлашни мониторинг ва назорат қилиш бўйича янги тизим яратилади. Энди бу масалага соҳа вакиллари билан бирга вилоят, туман, шаҳар ҳокимлари ҳам бирдек масъул ҳисобланади. Улар ҳудудий сув таъминоти корхоналарининг кузатув кенгашлари га раҳбарлик қилади. Тизим лойиҳаси ҳар бир ҳудуднинг ўзига ҳослигидан келиб чиқиб, ҳокимлар ва аҳоли билан бамаслаҳат ишлаб чиқилади. Янги лойиҳа таклифлари вилоят кенгашида тақдимот қилиниб, халқ вакиллари томонидан маълумланганидан кейингина амалга оширилади.

Учинчидан, соҳада лойиҳалаштириш ишлари тўлиқ қайта кўриб чиқилади. Республикада сув ва канализация тизимини ривожлантириш схемасини ҳудудлар бosh режалари ва ичимлик суви манбасига узвий боғланган ҳолда халқаро экспертлар билан ҳамкорликда ишлаб чиқиш белгиланди.

Тўртинчидан, жойларда энергия тежамкор кичик лойиҳаларни амалга ошириш ишларини янада кенгайтириш топшириғи берилди. Мисол учун, Андижон вилояти Улугнор туманида амалга оширилиши режалаштирилган тажриба лойиҳасига кўра, ичимлик суви қудуғига 5 киловаттлик қуёш электр станцияси ўрнатиш орқали 2 минг нафар аҳоли узлуксиз ичимлик суви билан таъминланади. Бизнинг ҳисоб-китобимиз бўйича ушбу лойиҳа 3 йилда ўзини тўлиқ қоплайди. Шунга ўхшаш лойиҳаларни йил охиригача республика бўйича яна 200 тага етказиш кўзда тутилган.

Бешинчидан, жорий йил якунига қадар йирик сув иншоотларига 17,5 минг та сув ҳисоблагич ўрнатиш жадвали ишлаб чиқилиб, тасдиқланиши белгиланди. Ушбу ҳисоблагичларнинг барчаси ягона ахборот тизимига уланади ва тўлиқ мониторинг қилиш имконияти яратилади.

Шунингдек, йиғилишда яна бир муҳим йўналиш — сув сифатини назорат қилиш борасида ҳам аниқ вазифалар белгиланди. Унга кўра, йил якунига қадар республика бўйича 87 та сув лабораториясини модернизация қилиш режалаштирилган.

етказиб бериш режа қилинган бўлса, Президентимиз томонидан бу ҳажмини 400 минг тоннага етказиш бўйича аниқ қўрсатмалар берилди. Амалга оширилаётган чора-тадбирларни шу асосда ишлаб чиқиш вазифаси белгиланди.

Айниқса, суюлтирилган газни етказиб беришда олис, тоғли ҳудудлардаги аҳолини алоҳида эътиборга олган ҳолда, маҳсулотни ўз вақтида ва етарли ҳажмда етказиб бериш, суюлтирилган газ захирасини шакллантириш, унинг инфратузилмасини ва етказиб бериш техникаларини тайёрлаш ҳамда мазкур куз-қиш даврида узлуксиз жараёни таъминлаш бўйича алоҳида сўз юритилди.

Бугундан бошлаб соҳадаги вазифалар ва кўзда тутилган ишлар қайтадан кўриб чиқилиб, куз-қиш даврида барқарор ишлаш бўйича тегишли чора-тадбирлар белгиланади. Олдимизда турган ишлар тўлақонли амалга оширилиб, халқимизни куз-қиш мавсумида табиий ва суюлтирилган газ билан узлуксиз таъминлаш бўйича барча чоралар қўрилади.

Баҳодир ЭШМУРОДОВ,
“Худудгаътаъминот” АЖ раиси:

— Йиғилишда куз-қиш мавсумига ҳозирдан жиддий тайёргарлик қўриш, аҳоли ва ижтимоий соҳа объектларини узлуксиз табиий ва суюлтирилган газ билан таъминлаш, бу борада қўшимча захиралар яратиш бўйича аниқ топшириқлар берилди.

Дастлабки ҳисоб-китобларда 286 минг тонна суюлтирилган газ

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2020 йил 20 июль

— Агар рақамларга эътибор қаратсак, 2016 йилда республика маблағлари ҳисобидан бор-йўғи 44 миллиард сўм маблағ аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш мақсадларига йўналтирилган. Охириги 2 йилда яъни 2018-2019 йилларда эса бу соҳага 3,7 триллион сўм маблағ сарфланди. Президентимизнинг топшириғига асосан, Молия вазирлиги ҳузурида

Ўзбекистон халқ шоири Шукрулло Юсупов

Ўзбек адабиёти ва маданияти оғир жудодикка учради.
Ўзбекистон халқ шоири, атоқли адиб ва драматург Шукрулло Юсупов шу йил 19 июль кун 99 ёшида вафот этди.

Шукрулло Юсупов 1921 йил 2 сентябрь кун Тошкент шаҳрида туғилди. 1944 йили Тошкент давлат педагогика институти (ҳозирги Тошкент давлат педагогика университети)ни ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси мутахассислиги бўйича таомлади.

Меҳнат фаолиятини Тошкент шаҳридаги 1-ўрта мактабда ўқитувчиликдан бошлаб, кейинчалик Ўрта Осиё давлат университети (ҳозирги Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети) аспиранти, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси адабий маслаҳатчиси, Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти муҳаррири каби вазифаларда самарали фаолият кўрсатди.

Шукрулло Юсупов улкан ижод ва ҳаёт йўлини босиб ўтган ҳассос шоир, носир ва драматург сифатида ўзининг сермазмун асарлари билан адабиёт ва санъатимиз ривожига муносиб ҳисса қўшди. Қарийб саксон йиллик ижодий фаолияти давомида яратилган "Ҳаёт-илҳомлари", "Умрим борича", "Инсон ва яхшилик", "Зарралар", "Инсон — инсон учун", "Сунъатчи", "Яшагим келади", "Сенинг бахтинг", "Баҳор совғаси", "Юлдузлар" каби шеърӣ тўпламлари, "Чоллар", "Икки қоя", "26-тонготар" дostonлари, "Жавоҳирлар сандиги" насрий китоби адабиётимиз хазинасидан мустаҳкам ўрин эгаллади.

Бу асарларда халқимизга хос бўлган эзу фазилатлар, маънавий-ахлоқий қадриятлар, она Ватанга муҳаббат ва садоқат туйғулари юксак маҳорат билан тараннум этилган.

Атоқли шоирнинг кўплаб баркамол, бадий етук асарлари қоралқоп, қозоқ, қирғиз, озарбайжон,

рус, турк, араб каби ўнлаб тилларга таржима қилиниб, нашр этилди. Серқирра адиб драматургия жанрида ҳам самарали ижод қилди. Унинг қаламига мансуб "Табассум ўғрилари", "Хатарли йўл", "Ўғрини қароқчи урди", "Ҳасрат боғи" каби драмалари республикамиз ва хорижий мамлакатларнинг театрларида катта муваффақият билан саҳналаштирилди.

Шукрулло Қ.Ғоцци, Ш.Петефи, Т.Шевченко, Қ.Қулиев ва бошқа бир қатор хорижий шоир ва драматургларнинг асарларини она тилимизга таржима қилиб, турли халқлар ўртасидаги маънавий ришталарни қучайтиришга катта ҳисса қўшди.

Адиб ўтган асрнинг эллагинчи йиллари бошида бир гуруҳ зиёлиларимиз қаторида сиёсий қатағонга учради. Кейинчалик номи ва ижоди тўла оқланиб, адабиётимиз ривожига йўлида фаол ижод қилди. Ёзувчи "Кафансиз кўмилганлар" романида ана шу даврда халқимиз бошига тушган оғир синов ва адолатсизликларни ҳаётӣ мисоллар асосида ҳаққоний тасвирлади.

Шукрулло Юсупов Ўзбекистон мустақиллигини катта қувонч билан кутиб олди. Бу даврда самарали ижод қилиш билан бир қаторда, ижтимоий ҳаётимизда ҳам фаол иштирок этиб, мамлакатимиз мустақиллигининг маънавий-маърифий асосларини мустаҳкамлаш йўлида сидқидилдан хизмат қилди. Истиқлол йилларида нашр этилган "Қасосли дунё" бадий-публицистик тўплами ва "Тирик руҳлар" деб номланган хотира-романида ростўйлик ва одамийлик сингари юксак инсоний туйғулар маҳорат билан тасвирланган. Мазкур асарлар адабиётимизда муҳим адабий воқеа сифатида эътироф этилди.

Улкан ҳаётӣ тажрибага эга ижодкор ўзининг меҳнаткашлиги ва самимийлиги, ёшларга ғамхўрлиги билан мамлакатимиз адабий жамоатчилиги ўртасида катта обрў-эътибор қозонди.

Шукруллонинг ўзбек адабиёти ва маданиятини ривожлантириш борасидаги хизматлари давлатимиз томонидан муносиб тақдирланди. У "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими", "Ўзбекистон халқ шоири" фахрий унвонлари, Алишер Навоӣ номидаги Давлат мукофоти, "Дўстлик", "Эл-юрт ҳурмати" ва "Меҳнат шўхрати" орденлари билан мукофотланган эди.

Атоқли ижодкор, меҳрибон устоз, заҳматкаш ва камтарин инсон Шукрулло Юсуповнинг ёрқин хотираси қалбларимизда ҳамisha сақланиб қолади.

Ш. МИРЗИЁЕВ, Т. НОРБОЕВА, Н. ИСМОИЛОВ,
А. АРИПОВ, С. САИДОВ, Ё. АҲМЕДОВ

Кун мавзуси

ШИФОКОРЛАР — БУГУНГИ КУННИНГ ҲАҚИҚИЙ ҚАҲРАМОНЛАРИ

уларнинг фидойи меҳнати барчамизга намуна

Тажрибали врач Акмал Искандаровга бир масалада маслаҳат олиш учун қўнғироқ қилдим, гап орасида учрашиш ниятим борлигини айтдим. "Афсус, бу яқин орада дийдорлаша олмаимиз, тожсимон вирус билан курашиб ётибмиз", деди у.

Узоқ йиллар пойтахт клиникаларида ишлаган, кейинчалик Богот тумани кўп тармоқли тиббиёт бирлашмаси бош шифокори сифатида одамлар саломатлиги учун кўпгина хайрли ишлар бошида турган ишчан, ташкилотчи йигитни янги қурилиб, янги туширилган вилоят ногиронлиги бўлган шахсларни реабилитация қилиш ва протезлаш маркази директориликка маъқул қўрилганга ҳам анча йиллар бўлди.

Уч йил олдин бир танишимиз шу ерда даволанганида уни кўргани борган ва бу ерда яратилган шароитларга қўйил қолган эдик. Энди эса...

Маълум бўлишича, тожсимон вирусга чалинганлар сони ошishi асосида вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси мазкур марказни тезкор равишда шу хасталик билан оғирланганлари даволаш масканига айлантирибди.

— Аслида марказимиз юз ўринли. Шундан 70 ўринни беморлар учун, қолган 30 ўринни эса тиббиёт ходимлари учун мослаштирдик. Беморлар

даволяниши учун барча шарт-шароитлар яратилди, — дейди шифокор суҳбат давомида. — Ҳозир эллик нафар бемор даволянапти. Қўшимча тарзда икки нафар вирусолог ва икки нафар ревматолог шифокор хизматга жалб этилди. Учта сунъий нафас олдириш ускунаси бор. Мамнуният билан қайд қилиш ўринлики, ҳали бу ускуналардан фойдаланмадик, илоҳим, фойдаланмайлик ҳам, яъники беморлар дори-дармонлар воситасида қисқа муддатларда тузалши жараёнида ўтмоқдалар. Янада эътиборлиси, аллақачон касаллик нисбатан енгил кечаётган ўн нафар бемор тегишлича муолажа олган, уйига қайтди.

Беморларнинг озиқ-овқат таъминоти масаласи билан қизиқамиз. Бу мавзу бевосита шифохонада кечаю кундуз қолиб ишлаётган тиббиёт ходимларига ҳам тегишли.

— Юқори калорияли, иммунитетни

мустаҳкамлаб, организмни бақувват қиладиган овқатлар берилиши беморларнинг тез соғайиши гарови, — дейди шифокор. — Овқатлар махсус буюртма асосида тайёрланади ва бир марта ишлатиладиган идишларда олиб келинади. Бу идишлар, шунингдек, тиббиёт ходимлари беморларни муолажа қилиш вақтида қиядиган махсус химоя кийимлари ҳам дарров йўқ қилиб ташланади. Бу вирус тарқалиши олдини олишда энг муҳим тадбир.

Яна олий тоифали шифокор касаллиқни даволашда ишлатиладиган дори-дармонлар вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси томонидан узлуксиз етказиб турилгани, зарурият туғилганда бошқа фармацевтика тизимидаги фирмалардан ҳам олинаётгани, маблаглар эса чекланганмаган миқдорда махсус жамғарма томонидан ажратилаётганини ҳам қўшиб қўйди.

Беихтиёр касалларнинг қайси вилоят ва туманлардан экани ҳақда савол бераман. Суҳбатдошимнинг

жавоби қисқа бўлди: "Биз шифокорлар учун беморнинг миллати, irqи, ижтимоий аҳволининг аҳамияти йўқ. Улар муолажага муҳтож инсонлар, холос".

Бугуннинг шифокорини ҳарбий қасамд қилган аскарга ўхшатамиз. Пандемия шароитида "мен бошқа соҳа бўйича мутахассисман", дейиш йўқ. Зарурият талаб қилганда айтилган жойга, буюрилган ишга бораверади. Бу унинг касбий бурчи.

Кўни кеча умуман бошқа турдаги хасталиклар билан курашаётган шифокорлару ҳамшираларнинг тожсимон вирусга чалинганларни ҳаётга қайтаришга сафарбар қилингани ва улар бу вазифани сидқидилдан адо этаётгани гапимиз исботидир.

Оиласи, бола-чақасидан йироқ, шифохонани уйига, яшаш ва ишлаш маконига айлантирган бу фидойи инсонлар шаънига қанча таърифлар айтсак, оз кўринаверади. Шу ўринда Президентимизнинг соҳа ходимлари ҳақида айтганларидан иқтибос келтирилмиш ушбу таъриф ўринли тушади: "Коронавирусга қарши курашишдаги ўзига хос "жанг майдони"да тиббиёт ходимлари биринчи зарбани қабул қилмоқдалар. Оддий ҳақиқатни тан олиш адолатдан бўлади. Касалларга ўз вақтида ёрдам берилса, улар шифо топади, касалхоналарни тарқ этади. Лекин охириги касал тузалмагунча тиббиёт ходимлари иш жойини тарқ этолмайди".

Доктор Акмал Искандаров билан телефондаги мулоқотимиз узоқ чўзилмади. У касалларни кўриш вақти бўлганини айтди ва сўзи охирида: "Ўзингиз ва яқинларингиз соғлигини сақланг! Уйда қолинг!" деди.

Бизлар бугун уйдимиз. Аммо уйда эмас, хизмат постида турган, пандемия туғайли вақт ҳисобини унутган тиббиёт ходимларига соғлиқ ва мустаҳкам ирода тилаймиз!

Рўзимбой ҲАСАН

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 17 июль кун ҳудудларда ичимлик суви ва канализация тизимини яхшилаш, куз-қиш мавсумига тайёргарлик ишларини жадаллаштириш масалалари бўйича видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Йиғилишда таъкидланганидек, уч йил ичида 3 миллион 600 минг аҳолига сув етказиш режалаштирилиб, маблаг масаласи ҳал қилиб берилган бўлса-да, барча муаммолар охиригача ўз ечимини топмаган.

2018 йил 30 ноябрда давлатимиз раҳбарининг "Ўзбекистон Республикасида ичимлик суви таъминоти ва канализация тизимларини ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори қабул қилинган эди. Сўнгги икки йилда бу соҳага бюджетдан 3,7 триллион сўм ажратилган. Бундан ташқари, 48 та лойиҳага 1,9 миллиард доллар хорижий кредитлар жалб қилинган.

Истеъмолчилар сув тармоғига уланмагани сабабли даромадлар олинмаётгани учун масъул раҳбарларнинг иши танқид қилиниб, "Ўзсувтаъминот" акциядорлик жамиятига йил якунига қадар жами 2,5 миллион истеъмолчини тармоққа улаш вазифаси қўйилди.

Ҳокимлар лойиҳалар сифатли бажарилишига, маблагнинг мақсадли сарфланишига ва олинган кредит қайтишига бирдек жавоб беради. "Ўзсувтаъминот" АЖ лойиҳаларни ҳар бир ҳудуднинг ўзига ҳослигидан келиб чиқиб, ҳокимлар ва аҳоли билан маслаҳатлашиб шакллантиради.

Ҳар бир лойиҳанинг бориши вилоят ва туман кенгашлари депутатлари томонидан жойига чиққан ҳолда ўрганиб борилади. Ичимлик суви тарифларини тасдиқлаш ҳам халқ депутатлари вилоят кенгашлари ваколатига ўтказилади.

Давлат геология ва минерал ресурслар қўмитасига сув ва канализация тизимини ривожлантириш схемасини ҳудудлар бош режалари ҳамда ичимлик суви манбаларига узвий боғлаган ҳолда ишлаб чиқиш вазифаси юклатилди.

Андижон вилояти Улуғнор туманидаги тажриба лойиҳаси бунга мисол. Унга кўра, ичимлик суви қудуғига 5 киловаттлик қуёш электр станцияси ўрнатиш орқали 2 минг нафар аҳоли суви билан таъминланади. 52 миллион сўмлик бу лойиҳа йилга 44 минг киловатт электр энергиясини иқтисод қилиш эвазига уч йилга бормай ўзини ўзи қоплайди.

Гидроиншоотларда сув ўлчагичлар, истеъмолчиларда ҳисоблагичлар ўрнатиш қамровини кенгайтириб, улардаги маълумотларни қайта ишловчи рақамлаштирилган марказ ташкил қилиш бўйича топшириқ берилди.

Ширкатларнинг муаммолари қарздорлигини қисқартириш, кўп қаватли уйлар бошқарувини сервис компанияларига бериш тажрибасини кенгайтириш муҳимлиги таъкидланди. Куз-қиш мавсумида узоқ ҳудудларга кўмир ва суюлтирилган газни кафолатланган тарзда етказиб бериш масаласига ҳам тўхталиб ўтилди.

"SAKHOVAT VA KO'MAK" Кам таъминланган оилалар аҳолига алоҳида эътибор қаратиш, "Саховат ва кўмак" жамғармаси маблаглари ҳисобидан 30 мингта муҳтож оилани куз-қиш мавсуми учун зарур озиқ-овқат ва дори-дармон заҳираси билан таъминлаш юзасидан топшириқлар берилди.

Янгича ёндашувлар

ХУЖЖАТЛАР ЯНАДА ТЕЗ ВА ШАФФОФ ҲАРАКАТЛАНЯПТИ

Нўмон МУҲАММАДИЕВ,
Давлат хизматлари агентлиги директори ўринбосари

Халқимизнинг оғирини енгил, узоғини яқин қилиш, қулайлик яратиш ва шаффофликни таъминлашга қаратилган давлат хизматлари кўрсатиш тизими ҳаётимизнинг ажралмас қисмига айланиб қолди. Зеро, бу хизмат аслида адолат бузилмаслиги, коррупция бўлмаслиги, одамлар қийналмаслиги учун ташкил этилган. Бундай идораларда бутунги кунда фуқаролар эмас, ҳужжатлар ҳаракатланяпти. Адлия вазирлиги ҳузуридаги Давлат хизматлари агентлиги 2017 йилнинг кузида иш фаолиятини 37 хизмат туридан бошлаган бўлса, айни пайтда улар сони қарийб тўрт баробар ошди.

Президентимизнинг жорий йил 31 январдаги "Давлат хизматлари кўрсатиш миллий тизимини жадал ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони қўра, тизим зиммасига аҳолига қулай шарт-шароитлар яратиш ҳамда давлат хизматлари кўрсатиш тизимига замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш давом эттирилиши таъминлаш мақсадида тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва ҳисоба қўйишнинг автоматлаштирилган тизимини юритиш ва техник қўллаб-қувватлаш ҳамда уни юридик шахсларнинг марказий маълумотлар базаси билан интеграция қилиш, шаҳар ва қишлоқлардаги маҳаллаларда Давлат хизматлари марказлари филиалларини бошқичма-бошқич ташкил этиш каби бир қатор қўшимча вазифалар юклатилди.

Ушбу муҳим ҳужжатга биноан тасдиқланган "йўл харитаси"да белгиланган вазифалар изчиллик билан бажариб бориляпти. Агентлик томонидан давлат хизматлари кўрсатиш соҳасига доир 16 та қўнув ҳужжати ишлаб чиқилди, айрим хизматлар тўлиқ қайта қўрилиб, соддалаштирилди, 5 та давлат хизмати-ни доимий тартибга ўтказиш бўйича янги регламентлар қабул қилинди. Бунинг натижасида хизматларни кўрсатиш муддатлари янада қисқартирилди, идораларо интеграцияни йўлга қўйиш орқали мурожаат қилувчилар томонидан тақдим этиладиган ҳужжатлар сони кескин камайтирилди, хизмат кўрсатиш жараёни оптималлаштирилди, номарказлаштириш орқали фаолиятнинг тезкорлиги ва манзиллилиги таъминланди.

— 199 мингтани ташкил этди.

Аҳоли учун қулайлик яратиш, шунингдек, Давлат хизматлари марказлари инфратузилмасини такомиллаштириш мақсадида Давлат хизматлари марказларининг 96 та инновацион биноси фойдаланишга топширилди. Аёнага кўра, очилаётган ҳар бир марказ қўшимча яратилган шароитлари ва кўрсатиладиган янги хизматлари билан фарқланади. Навбатлари келгунча яратилган кутубхонада фуқаролар қизиқарли китоб ўқиши, болалар эса махсус жиҳозланган майдончада вақтларини ўтказиши мумкин. Уларнинг қўлларидан "Бахт уйи", Ўзбекистон Республикаси Президентининг Халқ қабулхонаси жойлашган. Марказ эски ҳайдовчилик гувоҳномасини янги намунадагисига алмаштириш, фуқаролик паспортини олиш ва алмаштириш учун зарур бўлган техника билан жиҳозланган. Барча хизматлар электрон навбат тартибиде кўрсатилади ва ҳоказо.

Ишга туширилган биноларнинг 42 таси давлат-хусусий шериклик шартлари асосида барпо этилди. Яна 45 таси шундай тартибда куриш бўйича инвесторлар билан келишувга эришилган. Умуман олганда, айни вақтда ДХМларнинг 90 га яқин биносини куриш ишлари жадал олиб борилаётган. Шунингдек, аҳолига сайёр давлат хизматлари кўрсатиш учун ажратилган 189 та "Дамас" автомобили ва махсус жиҳозланган 20 та "Исузу"

автобуси ёрдамида олис қишлоқ ва овулларда жами 80 мингга яқин сайёр давлат хизмати кўрсатилди.

Туман марказидан узоқда жойлашган (100-300 км.) ҳудудларда ҳамда аҳоли эҳтиёжларидан келиб чиқиб, Давлат хизматлари марказининг мавжуд 53 та филиали сони 57 тага етказилди. Бу ишлар давом эттириллаётган.

Президентимизнинг 2020 йил 18 февралдаги "Жамиятда ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштириш, маҳалла институтини янада қўллаб-қувватлаш ҳамда оила ва хотин-қизлар билан ишлаш тизимини янги даражага олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармонида мувофиқ, 1 апрелдан бошлаб фуқаролик ҳолати даволатомаларини ёзиш органлари Адлия вазирлиги ҳузуридаги Давлат хизматлари агентлиги тасарруфига ўтказилди. Уларда даволатомаларни ёзувлари ва гербли гувоҳномаларни "ФХД" ягона электрон архиви" ахборот тизими орқали электрон кўринишда QR-кодли бланкаларда чоп этиш тизими йўлга қўйилди. Бунинг учун ФХД органлари махсус принтер ва компьютер қўрилмалари билан таъминланди. Шунингдек, ФХД органларининг 60 фоизга яқин архив маълумотлари рақамлаштирилди.

Бундан ташқари, электрон рақамли имзо сертификатини онлайн олиш, тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан

ўтказиш билан бир вақтда 30 та тижорат банкида онлайн ҳисобрақамлар очиш имконияти яратилди. Барча марказлар оптик толали кабеллар билан тўлиқ таъминланиб, юқори тезликдаги интернетга уланди.

Кўрсатилган давлат хизматлари учун давлат божи ва йиғимларни электрон тўлов тизимлари (Click, Payme, Uray, Paynet, Uzcard, Oson, Websum ва барча банк мобил тўлов тизими иловалари) орқали тўлаш жорий этилди.

Давлат хизматлари марказлари ходимларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини, шу жумладан, психология бўйича курслардан ўтган ҳолда ошириш тизимининг доимий асосда такомиллаштирилиши бўйича Адлия вазирлиги ҳузуридаги Юристлар малакасини ошириш маркази билан ўқув дастури тасдиқланди ва 48 нафар ходимнинг малакаси оширилиши таъминланди.

Мавжуд ижобий ўзгаришларга қарамай, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар томонидан жисмоний ва юридик шахсларга давлат хизматларини кўрсатиш соҳасида баъзи қўнувбузарликларга йўл қўйилаётгани аниқланяпти ва ҳар бири юзасидан тегишли таъсир чоралари қўриляпти. Хусусан, агентлик ва унинг ҳудудий бошқармалари томонидан 2020 йил биринчи ярим йиллигида жисмоний ва юридик шахсларга давлат

хизматларини кўрсатиш соҳасида жами 58 034 та қўнув бузилиши ҳолати аниқланди. Шундан 49 мингдан ортиғи муддат бузиш, 2,5 мингдан зиёди тўғридан-тўғри давлат хизмати кўрсатиш, 930 тадан ортиғи асосиз рад этиш ва бошқа турдаги қўнувбузарликлардир.

Мазкур ҳолатлар юзасидан ваколатли идораларга 437 та тақдимнома, 1537 та огоҳнома киритилди ва маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисида 1549 та баённома расмийлаштирилди. Қўрилган таъсир чоралари натижасида 298 нафар мансабдор шахс интизомий жавобгарликка тортилди. Шундан 17 нафари эғаллаб турган лавозимидан озод этилди ва 1542 нафар шахсга нисбатан маъмурий жарима қўлланилди.

Аҳолини қийнаётган муаммолар ҳамда уларни қизиқтирган саволларга тезкорлик билан жавоб бериш мақсадида ташкил этилган "1148" қисқа рақамли ишонч телефони, "Facebook" ижтимоий тармоғи ва @davxizmatloqa_bot қайта алоқа телеграм каналлари орқали бир кунда ўртача 500 га яқин жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларига реал вақт режимида муносабат билдирилиб келинмоқда.

Давлат агентлиги ташкил этилгандан буён унга 17 миллиондан ортиқ мурожаат қабул қилинган. Уларнинг ҳар бири ортда қувончи бир олам, мушкул осон, хайрли ишлари ривожланиб кетиши ниятида бўлган шунча инсон турганини яхши англаймиз. Зиммамизда тизимни янада такомиллаштириш, замонавий қулайлик ва хизматлар сонини тобора ошириб боришдек устувор вазифа турибди. Бизга мурожаат қилган ҳар бир кишининг барака топинг, деган дуосини олишни ҳар бир ходимнинг кундалик ишига айлантира олсак, ана шунда фаолият мезонинининг бош мақсадига эришган бўламиз.

Долзарб мавзу

ЭЛ БОШИГА КУЛФАТ ТУШГАНДА
сохта тадбиркорлик орқали ўз манфаатини
ўйлаган кимсалар асло кечирилмайдиЛутфулла СУВОНОВ,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Сўнгги кунларда юртимизда коронавирус пандемияси авж олгани, беморлар сони 17 минг нафардан ошгани, жумладан, Тошкент шаҳри ва вилоятидаги эпидемик вазият тобора хавотирли тус олиб, ўлимлар сони ортаётгани барчамизни ташвишга солмоқда. Албатта, бунинг асосий сабабларидан бири белгиланган тартиб-қоидаларга беписанд муносабатда бўлишдир.

тиббиёт ходимларини моддий рағбатлантириш, касаллар учун қўшимча ўринлар ташкил этиш, шунингдек, карантин ҳудудларидаги шахсларни уй шароитига бошқичма-бошқич ўтказиш борасида зарур чоралар амалга оширилмоқда.

Афсуски, шундай синовли кунларда ўз манфаатини ҳамма нарсадан устун қўювчи айрим фуқароларнинг учраётганлиги ачинарлидир.

Бош прокуратура ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаментининг Тошкент шаҳри бошқармаси томонидан ўтказилган рейдларда ҳозир талаб кескин ортиган ва дорихоналарда топил қийин бўлган "Эргоферон" ва "Арбидол" дориларининг ноқонуний савдоси аниқланмоқда.

— Бу дориларнинг ноқонуний савдоси олдини олиш мақсадида ўтказилган рейдлар давомида ўз нафсининг қулига айланган айрим юрдошларимиз уларни ноқонуний йўллар билан, қиммат нархларда сотаётгани аниқланмоқда, — дейди департаментнинг Жамоатчилик билан алоқалар ва ҳуқуқий ахборот бўлими бош инспектори Баҳодир Салимов. — Масалан, "Эргоферон" дориси одатда 25-32 минг сўмга сотилган. Ҳозирги нархи 120 минг сўмга чаман кўнра. Қутиси 45 минг сўмдан сотилган

"Арбидол" эса 400-600 минг сўмдан пулланмоқда.

Ҳозир дорихоналарда йўқ дори воситалари одамларнинг қўлида 100-200 қўтилаб жамланиб, ноқонуний сотилапти. Чунки дорихонада нархини қиммат қилиб сотса, эътирозининг кимга билдирилиши аниқ бўлади. Шунинг учун ҳам улар "қўлга чиқиб кетган". Халқимиз бошига тушган бу синовли кунларда уларнинг бу қилмишларини нима билан изоҳлашга ҳам ҳайронсан.

Бу қулфатдан сохта тадбиркорлик орқали ўз манфаати йўлида фойдаланиб, чўнтақларини қўлпайтириш пайида бўлаётган баъзи юрдошларимиз шуни билишлари керакки, халқимиз оғир синовлар даврида ҳам ўз манфаатини ўйлаётган кимсаларни асло кечирмайди.

Бош прокуратура ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаментининг Тошкент шаҳар бошқармаси ва Яккасарой, Учтепа, Олмазор, Яшнобод туманлари бўлимлари ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тадбирларда қатор қонун бузилиш ҳолатлари аниқланди. Хусусан, департаментнинг Яккасарой тумани бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тадбирда фуқаро Ҳошимов (исм-фамилияси ўзгартirilган) хорижда ишлаб чиқарилган ва қўлбола усулда қадокланган 200 дон "Арбидол" дорисининг ҳар бир донасини 35 минг сўмдан, ҳар бири АҚШ доллари-ни 10 минг 200 сўмдан ҳисоблаб, жами 600 АҚШ доллари ва 880 минг сўмга сотган вақтида ушланган.

Департаментнинг Тошкент шаҳар бошқармаси ҳамда Олмазор тумани бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тадбирда фуқаролар

Йўлчибоев ва Инагамов (исм-фамилияси ўзгартirilган) тадбиркор сифатида давлат рўйхатидан ўтмасдан, чет элда ишлаб чиқарилган 200 қўти "Арбидол" дорисининг ҳар бир қутисини 32 АҚШ долларида ҳисоблаб, 2 минг АҚШ доллари ҳамда 44 млн. 750 минг сўмга сотаётган пайтида ҳолислар иштирокида ушланган.

Департаментнинг Учтепа тумани бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тадбирда эса Тошкент шаҳрининг Қатортол қўчасида жойлашган МЧЖга тегишли дорихонада норасмий сотувчи Махмудова (исм-фамилияси ўзгартirilган) 56 қўти "Эргоферон" дорисини жами 5 млн. 320 минг сўмга сотган вақтида ашёвий далиллар билан ушланиб, ундан хорижда ишлаб чиқарилган жами 1120 дон "Эргоферон" дориси масала қонуний ҳал бўлгунга қадар вақтинча олиб қўйилди.

Департаментнинг Яшнобод тумани бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тадбирда фуқаро Ашрапов (исм-фамилияси ўзгартirilган) 19 қўти (ҳар бир қўтида 20 та капсула) "Арбидол" дорисининг ҳар бир қутисини 550.000 сўмдан сотган вақтда тезкор ходимлар томонидан ашёвий далиллар билан ушланган.

Ҳолат юзасидан мазкур фуқароларга нисбатан қонуний чора қўрилиб, суриштирув ҳаракатлари олиб борилаётган.

Ҳозирги синовли вазиятда кундалик эҳтиёж моллари ва зарурий дори-дармон, озиқ-овқат маҳсулотларининг етарли бўлиши, нархлари асоссиз ошиб кетмаслиги жуда муҳим. Шунинг учун ҳам бу борада нафақат мутасадди ташкилотлар, балки ҳар бир фуқародан алоҳида масъулият талаб этилади.

Ижтимоий ҳимоя

Камбағалликни
қисқартириш умумхалқ
ҳаракатига айлانганРўзимбой ҲАСАН,
журналист

Қўчамизга енгил машинада тарвуз олиб келишди. Мазали, яна арзон полиз маҳсулотига харидорлар аңчагина топилди. Невараларга атаб иккита тарвуз олаётиб, сотувчи йигитдан: "Бу тарвузларни каердан олиб келдингиз?" деб сўрадим. Маълум бўлишича, шундоқ қўшни қишлоқда етиштирилибди.

Хонқа туманининг Олажа қишлоғида туман ҳокимлиги баҳорда камбағал хонадонларга ўттиз сотихдан ер майдони ажратиб берганди. Миришкорлар унумдор майдонга эртанги тарвуз экишган экан. Мана, тўрт ой ичида самараси "ярқ" этиб кўзга ташланяпти. Яхшилаб парваришланган полиз майдонларининг ҳар сотихидан юзтача тарвуз олиш мумкин. Бунинг ўттизига қўпайтирсак, эҳ-х... Ҳар бири тарвуз ўртасча опти-етти минг сўмдан сотилишини айтсак, тўрт ой ичида бир хонадон камиди ўн беш миллион сўм ишлаб олади.

Ўн беш миллион сўм маблағга эга, яна бўшаган майдонга सबзавот экишни режалаштирган хонадон эгасини камбағал деб бўладими?

Президентимизнинг юртимизда камбағалликни қисқартириш бўйича берган топшириқлари ижросини таъминлаш маҳаллий ҳокимликлар учун ҳозирги пандемия шартотида бирламчи вазифага айланган. Хоразмнинг барча туманларида "темир дафтар"га киритилган, ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларга, шунингдек, хориждан қайтган фуқароларга шу тахлит ер майдонлари ажратилди, қўлгина ҳудудларда "Ешлар кооперативлари" ташкил этилди.

Дастур ижросини мунтазам таъминлаётган мутасаддилар қўлгина хонадонларга бугйдондан бўшаган майдонлардан шולי қўчтлаш учун ер ажратди. Қўчтатланган шולי баравж ўсмоқда. Қўзда ўртача 60 центнердан ҳосил қўтариш мумкин. Воҳанинг энг чекка ҳудуди ҳисобланмиш

Тупроққалъа мавзесида ташкил қилинган "Тупроққалъа — ёшлар келажаги!" кооперативида жами ўттиз нафар ёшга тегишлича ер майдонлари ажратилиб берилганди. Бу ерлик ёшлар ҳам аллақачон илк ҳосилни йиғиштиришга киришилди.

Шовот тумани Қиёт қишлоғининг Қундуз, Тўқмангит, Бешмерган маҳаллаларида ҳам камбағал оилаларини йигирма нафар фарзандига полиз маҳсулотларига экиш учун ер майдонлари ажратилганди. Бу майдонларга экилган картошка, шунингдек, полиз маҳсулотлари аллақачон пишиб етилиб, бозорга чиқариляпти.

Қўшқўпир туманида ижтимоий ҳимояга муҳтож хотин-қизларни моддий қўллаб-қувватлашга қаратилган чора-тадбирлар дастури ижроси доирасида уларга Ўзбекистон Қасаба уюшмалари федерацияси кенгаши томонидан жами 414 миллион сўм маблағ эвазига тикув машиналари ва бошқа замонавий рўзгор ускуналари олиб берилди. Бокувчисини йўқотган, ногиронлиги бўлган, яъни "темир дафтар"га кирган 27 нафар хотин-қизнинг шу зайл бандлиги таъминланди. Бу хонадон эгалари ҳам аллақачон акка тадбиркорликни йўлга қўйиб, аҳолига хизмат кўрсатиш орқали оилаларини моддий таъминлашга киришганлар.

Камбағалликни қисқартириш сиёсати қисқа муддатда умумхалқ ҳаракати қўрилиши олгани ва барча жойда ўз самарасини бераётгани қувонарли. Бу эса яқин йилларда "камбағал" атамаси истеъмолдан чиқишига замин яратяпти.

Қутлуғ даргоҳ

ТАЪЛИМ СОҶАСИДА УЛКАН ҚАДАМ

Бахтиёр ОМОНОВ,
Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги
Тошкент ахборот технологиялари университети
профессори, сиёсий фанлар доктори

“Янги Ўзбекистон” газетасининг 2020 йил 9 июль сонига эълон қилинган Самарқанд давлат университети ректори, Олий Мажлис Сенати аъзosi, техника фанлари доктори, профессор Рустам Холмуродов билан “Самарқанд давлат университети — Мирзо Улукбек мадрасasi олиясининг вориси” мавзусида уюштирилган суҳбат кенг жамоатчиликда катта қизиқиш уйғотди.

Биз таълим тизимини бугунги глобаллашув даври талаблари даражасида ислоҳ қилиш, жаҳон стандартларига жавоб берадиган кадрлар тайёрлаш йўлидан борар эканмиз, миллий олий таълим тизимининг теран илдизларига муро-

сусайишида мустамлакачилик сиёсатининг ҳам айби кўпроқ, деб ҳисоблаймиз.

Мирзо Улугбек мадрасаи олияси 600 йил давомида турли тарзда фаолият кўрсатган. Аммо кейинчалик олий педагогика институти, педагогика, сўнгра Ўзбек давлат университети, ҳозир эса Самарқанд давлат университети сифатида янги давр, янги талаблар, янгича йўналишда ўз фаолиятини давом эттирмоқда.

Сўнги йилларда Ўзбекистон таълим тизимида янгиланчлар, ижобий сиғилжлар амалга ошди. Мураккаб глобаллашув шароитида ёшлар таълим-тарбиясиغا ёндашув мутлақо янги сифат босқичига кўтарилмоқда. Мактабгача таълим тизими шакллантирилиши, мактаб, академик лицейлар фаолияти такомиллаштирилиши, янги институт ва университетлар очилиб, олий таълимга қабул квоталари оширилиши, устоз-мураббийларнинг моддий ҳамда маънавий рағбатлантириши кучайтирилгани таълим тизими ва профессор-ўқитувчиларнинг образи, нуфузи юксалтирди. Атоқли шоир-ёзувчиларнинг ижод мактаблари, Президент мактаблари янги сифат босқичини бошлаб бермоқда. Янги таълим концепциясига биноан, Ўзбекистон Миллий университети ва Самарқанд давлат университетини жаҳондаги олий таълим муассасалари рейтингининг 1000 талик рўйхатига киритиш бўйича зарур чора-тадбирлар кўрилмоқда.

Жамият соғлом бўлса, адашмай
тўғри йўлдан борса, бундан ҳамма
наф қўради. Бизни ўраб турган му-
ҳит, бутун жамиятнинг кўзи, ақли —
муаллим. Мамлакат тақдири, бор-
лиги ва келажаги эса таълим тизими
ва бугунги амалиёт нечоғлиқ уйғун
ишлаганига боғлиқ холда кечади.

жаат қилиниб, хусусан, Темурийлар ҳақида илм-фан уюлқуларини ўра-ниш масаласи юк тартибига қўйил-ган моқда. Ниҳоят, таълим йўналишидаги эзгу мақсадлар, қон ниятлар рўбе-ни кўрадиган, кўзларимиз қувонади-ган қунарлага қиян қолди. 2020 йил-нинг 26 июнь қиян халқ депутатлари Самарқанд вилояти кенгашининг "Самарқанд давлат университетини 600 йиллик қоблейини нишон-лаш тўрисида"ги қарори бу борадаги йирек дадил қадам бўлди, дейиш-мумкин. Демак, Самарқанд давлат у-ниверситетининг 600 йиллик тўйи халқроқ миқёсда нишонланади.

Кўҳна ва ҳамisha навқирон Самарқанд шахри бетакор шарқона руҳи ва қиёсати, бой тарихи, бу ерда сақланиб қолган ноёб, ҳар қандай одамни ҳайратга соладиган обидилари билан сайёрамизнинг турли ўлкаларида афсонавий шаҳар сифатида маълуму машҳур. Мовий гўмбазлари миллионлаб сайёҳларни ўзига мафтун этадиган Самарқанднинг Рим билан бир қаторда "абадий шаҳар" номи билан бутун дунёда шuhrат қозонгани бежиз эмас. Демак, дунё олимлари яна Самарқандда йиғилади ва таълим масалаларига муносабат билдиради. Университет — шахс тафаккури, "мен"и шаклландиған табарқуқий эр дargoҳи. Университетда маданият ва таълим-тарбия, иқтисод ва адабиёт, санъат ва архитектура соҳаларидаги бекёисси қулаши, илмий мактабларнинг юксалиш қорилиш, энгил-юксил иста...

бузуджа келиши, янги-янги истеъ-
додлар авлодлар тўлқинининг пайдо-
булиши ва воғға етиши — булар-
нинг барчаси, биринчи навбатда,
қўтисодиёт, қишлоқ ва халқ ҳужа-
лигининг анча жадал ўсиши, ҳу-
нармандчилик ва савдо-сотқинлик
юксак даражада ривожланишига
замин ҳозирлайди. Шу боис, бугун
қалажак билимини чуқур эгаллаган
ҳамиятларга тегишли бўлаётгани
эр эмас. Саъдий Шерозий билим-
сизлики уруш довулига ўхшатади,
овози банд, ичи бўш одамга.
Инсон қадри илм билан юксалади.
Илмли киши ҳодисаларга ҳолис-
баҳо беради, талабчанилик ва уда-
бронликини ўрганади.

Фурсатдан фойдаланиб, юрти-
миздаги барча илм-фан, маъри-
фат ахлини мазкур тарихий воқеа-
ниҳоят ўз тасдиғини топаётгани,
тарихий адолат тиклангани билан
табриклаб, юбилей тантаналари-
кунлари таълим, тарбия, илм на-
моёндаларига ҳурмат, эътибор ку-
чаиб, толиби илмларни ўқитиш
тизимида сезиларли ўзгаришлар
бўлишига ишониб қоламиз.

Замондошларимиз

ЗАЙТУНЛАР ЎЗБЕКИСТОНЛИК БЎЛДИ

ёхуд Зайтунлар қироличаси ва Олтинсой мевалари ҳақида

Саратон куйдириб турибди. Сурхондарё иссиғи эса жизгинак қилади. Опанинг ўзи бу ҳароратга зўра чидаб борапти. Тагин, мен аразлаб қолсам, кетиб қолмасин, деб нукул илтифот қиладилар. Кошки поезддан тушиб бўлса...

Опани урганавериб, мен ҳам сояшуну, ғалпакор, зайтушунунос бўлиб қолаёздим. Мақтанчи бўлса ҳам айтиб, бу соҳаларни бирор ношудқор фан номозидан кўпроқ биламан. Яна **Зайтуфан қироличиси** (опанинг яна бир лақаби) билан шу мавзуда гаплшиб кетдик. Биз доим ордун қила-мизки, узоқ йўлга чиқсак-да, фурсатимиз кўп бўлса, юрагимизни кийнаган саволлар, уларга ўзимиз билган жавоблар, жамиятда аёлнинг ўрни ҳақида китоб ёзсак. Аммо орзумиз ушлашишга Самарқанд билан Сурхон оралғи кискалик қилади.

хали бу дарахт ёнига боради, баргларини
силади, танасини кучоқлайди, зайтунлар-
га, меваларига суқланиб боқади. Ҳовучига
олиб, кўйиб юборади.

Бу ерда 110 туп зайтун дарахти бор экан. Туркия, икки туп Эрон зайтуни ҳам бор. Улар худди ота маконига келгандай, солланиб турибди. Бог ичига беда экилган. Яна 100 туп Шеробод анори, 100 туп ёнғоқ кўчати экилибди. Бог бошига лойдан кичик кулба қуриб, ўғли Фарҳоджон оиласи билан кўчиб чиқибди.

Гапни оиланинг бош бекаси Рўзихолдан эшитинг:

— Опажонлар, ўн икки йил шу кунларни кутдим. Зайтунларим ҳосилга кирармикан, дея умид қилишдан ҳам чарчамадим. Ахир бу ўжар зайтунлар ўн бир йил мева бермай тураверди-да. Олти боламни бешикка

Хосият БОБОМУРОВА,
шоира, Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган маданият ходими

Телефоним тинимсиз
жиринглайверди. Гўшакни
кўтардим. Кишлоқ
хўжалиги фанлари доктори,
профессор Дилором
Ёрматова экан.

— Тинчликми, опа?
— Суюнчи беринг!
— Суюнчи сиздан ўргилсин,
интиқ қилманг, опа?
— Сурхондарёнинг
Олтинсойида зайтунлар
мевага кирибди!
— О, табриклайман! Қанча
жойда экан, неча тул?
— Бир гектар жойдаги юз
тулнинг ҳаммаси шигил
мева тугибди. Эртага
тезюрар поездга чипта
оламан, бирга борасизми?
— Албатта!

Опа Ташкентдан, мен
Самарқанд автовокзалидан
битта поездга, битта
вагонга чипта олдик.
Опа билан учрашгунча,
унинг болаларидай бўлиб
қолган зайтунлари ҳақида
билганларим ҳаёлимдан
ўтди...

Дилором опа зайтунларни Ўзбекистон тупроғига ургатаман деб қанча машаққатлар кечди. Сурхондарёнинг иқлими нисбатан иссиқроқ, бу ерларга қуқишчи осон бўлади, дея маслахатлар берди. Бошқа мамлакатлардан кўп миқдорда қўчатлар келтирилишида ташаббускор бўлди. Улар далаларга экилди ҳам. Бироқ деҳқонлар зайтун билан пахтани бира экди. Натижада тупроқ билан ўз йиллардан буён чиқишиб кетган пахталар меҳмон зайтунлардан зўр чекди. Қўқартирмади шўрликларни. Ҳам-м-ма-а-си қури-и-иб кетди! Опа менга алан билан неча марта айтиб берган бу қўлғиликни.

Қаюн хорижга борсак, тарихий жойларни бирга айланчи, дуқонларга навбат келганда, оя кўчталар бозорига йўл олади. Пулнинг бетига қарамай, зайтунларнинг хилма-хилини сотиб олади. Тил билиши ҳам шарт эмас. Олимлиги учунми, ҳаммаси осон кееди. Олтин тақинчоқлар, урф бўлган кийимлар урнига ҳам кўчатлар сотиб олади. Аэропортларда, мен олимман, зайтунларимга қаршилик қилманлар, деб иттиҳолар қилади. Баъзан хорижда, баъзан узимизда кўчатлар тортиб олинади. Мен илгилар юбораман, оя маъносиюна қулиб қўяди. “Бечорагиналаримни ташлаб юборишадим... мен уларага ҳаёт бермоқчи эдим...” дейди ўқиниб.

Турли давлатлардан таниш-билишлар орқали келтирилган зайитунлари бор. Америкадан келтирилган икки донга кичкина зайитун қўчати билан гапашганларига ғувоҳ бўлганман. Жомчасига (Самарқанд вилояти Нуробод туманидаги энг катта қишлоқ опанинг ота юрти) айнам-айнамлаб, гаплашиб ётибди:

— Чарчайми, океанлар ошиб, етиб келдингми? Кутаётганимни билармидинг?
— Опа, ошикона эмас, олимона сўзлашинг, — дейман кула-кула.
— Хосиятжон, биларни севмай туриб, бегона юртларга ўргатиб бўлмайди-да. Қаранг, ҳали йўл чартоқларини енгиб улгурмай шу хорижа биттагина гуллабди.

— Сизнинг кўнглингизни олмақчидир-да?
— Биламан. Ўз диёрини унутиб, бизга ўргангунча, бу гул тўкилиб кетади ҳали....
Нотаниш юрта узатилган қизларга ўхшайди зайтунчаларим.

Хуллас, Сурхондарёдан Нуриддин исми ўқитувчи йигит кўнғирқоз қилиб, "Бизнинг зайтунларимизни қўриб кетинг", дебди. Дилором опа билан қувончу ташвишларининг доимий ҳамроҳи — мен ҳам қўшилиб йўлга тушмасам бўлмайди

Агар Ўзбекистонда зайтунзорлар кўп бўлса, биринчидан, экологик тоза ёғ муаммоси ҳал бўлар эди. Бир түп дарахт юз

болаганим каби шу боғни ҳам бешигимга
боғладим, бошида алпалар айтдим, со-
явулардан қўриқладим, иссиқларга соя-
бон бўлдим. Кутавериб зериккан эримни,
даромадсизликка қўниб келётган катта
оиланим ҳам умидлантирдим. Уйда нон
бўлмаган кунлар, гўшт бўлмаган ҳафталар
бўлса ҳам умидимизни узмадик. Охири ин-
жиқ зайтуңларимиз бизга ишонди. 12 йил
деганде ниятимизга етдик, умидимиз пуч-
га чиқмади. Қаранг, мевалар қўпчилигидан
шоҳлари эғлиб кетди. Боғ оралсак, таъ-
зим қилди сарқашларим. Бу ошқозоннинг
малҳами экан. Истеъмол қилдим, оғриқлар
қўйиб юборди. Баргини қайнатиб инсангиз,
қон босимига шифо бўлади.

Оила бошлиғи Хушбоқ Раҳмоновнинг асл касби қурувчилик. Шиддат билан кечаётган замон уни ҳам боғбонга айлантирди.

— Давлатдан қонуний бир гектар ер олиб, зайтунзор яратди. Қўйин меҳнати-
дан қочмади. Энди озуқарушимиз ушайиб
турганда, ерларни оптимallasштириш
хақида буйруқ бўлиб, еримизни каттароқ
фермер ҳўжалигига қўшиб беришди. Нима
қилишни билмай, довдираб қолдик. Аслида
бизга яна ер беришса, яна зайтун экамиз,
кўчат етиштирамиз, тажрибамизни қизиқ-
чанларга ўргатамиз. Рўздордан орттириб,
биргина ўғлимиз Нуриддинжонни ўқитдик,
олий маълумотли қўлуқчи. Хафа бўлган-
лар, деб, интернет орқали зайтунларнинг
ҳомийси, меҳрибони Дилмурод Ерматовани
толди, тақлиф қилди билимизга, — деди у.

Қайтаётиб, Биби Зайнаб қабрини зия-
рат қилип.

Қадим Ипак йўли устида жойлашган бу кишлоққа қароқчилар қарвони келибди. Хоннинг буй қизи Зайнаб қароқчилар қўли банд келаетганини қуриб, эй Худо, мени ёв қўлига берма, номусимни сақла, деб илтижо қилади. Аллоҳнинг амри билан ер ёрилиб, покиза қиз кишлоғининг, отасининг орини асраш ниятида ер остига

килограмм ҳосил беради, ундан инсон соғлиғи учун фойдали саксон фозиз ёғ олиш мумкин. Чикиндиси ҳам қони фойда моллар, паррандаларга озуқа. Зайтун ёғи овқатланиш рационига қўйилса, хавфли ўсмалар, қўрак саратони сезиларли даражада чекинади. Болалар соғлиғи, ичак-шошдан касалликларини учун ҳам фойдали. Муқаддас китобимиз Қуръонда, ҳадисларда зайтун ҳақида бежиз айтилмаган. Зайтун меваси таркибидаги омега-3 кистолата қон томирларини қўқайлардан тозалаб, қўрак касаллиқларининг олдини опади ва

Бизни Нуриддин кутиб олди. Оддийгина, ҳар қаричи ҳалол меҳнат билан тикланган озода ҳовли, меҳнаткаш ота Хушбоқ Раҳмонов ва рафикаси жонқуяр аёл Рӯзи-хоннинг файзли хонадони. Опа улар биланнинг йиллик қадрдонлари каби қўришди.

Бироз хордик олишга ҳам кўнмай, тезроқ зайтунорга борайлик, деб туриб олди.

Зайтуంచి танишларимиз Олтинсой туманининг "Биби Зайнаб" маҳалласида истикомат қилишар, худди шў номдаги обод ва катта қабристон ҳам бор экан. Ажойиб тарихи бор, ammo ҳозир зайтунлар ёнига шояммиз.

Ана, мўъжиза! Бир гектар ерда гиж-гиж мева. Зайтунлар қирчоличаси саратончи кам, чарчончи кам унутиб қўйди. Хали у,

Адиблар хиёбонидаги ўйлар

ЎЗБЕК ДИЁРИНИНГ ЗАБАРДАСТ КҮЙЧИСИ

Наим КАРИМОВ,
академик

Пойтахтимиздаги Адиблар хиёбонига кадам қўйишнингиз билан бошқа ҳаводан нафас олаётгандек бўласиз. Бу неча асрлардан бери инсониятнинг руҳий оламини мусаффо ҳис-туйғулар, орзу ва интилишлар билан мунаввар этиб келаятган адабиёт гулшанининг ҳаётбахш хавосидир. Адабиётга муҳаббат қўйган, Гомердан тортиб Фирдавсийгача, Навоийдан тортиб Пушкингача, Чўлпондан тортиб Абдулла Ориповгача бўлган адабиётни хуш кўрган киши борки, бу ҳавони малҳам ўрнида қабул қилади.

Камина ҳам шундай кишилардан бири бўлганим учун, бу ҳаводан туйиб-туйиб нафас олишни севаман.

Мени сархуш қилган бу ҳаво Навоий гулшанидан эсиб турибди... Бу ҳавони оҳа юртини соғинган Бобур қалбнинг таманноларини маълумантириб турибди... Бу ҳаводан Абдулла Қодирий кўкрагида қолган мошдек кўрошнинг хиди анқиб турибди...

Адиблар хиёбонидаги XX аср ўзбек шеърлятининг эрта сўнган юлдузларидан бири Ҳамид Олимжон қад кўтарган манзилга қийнашганида эса қулоғингизда: "Ухшаши йўқ бу гўзал бўстон, Достонларда битган гулистон..." сатрлари жаранглаб, "гул водийлар"нинг хушбўй уфори келгандек бўлади...

Ҳамид Олимжон...

Биз гаройиб бир даврда яшадик

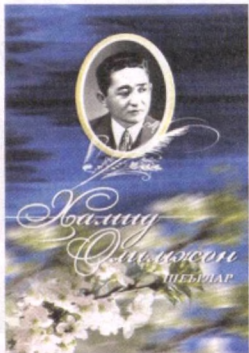
Бир қарасак, Ҳамид Олимжон эъзозланган, республикада унинг ҳайкаллари ўрнатилмаган шаҳарлар, унинг номи билан аталган кўчаю мактаблар қолмагандек. Бир қарасак, бу ҳайкаллар бузилди, номи олиниб, ҳатто айрим кишилар Ҳамид Олимжон номини тилга олишдан чўчиб юрган пайтлар ҳам бўлган...

Мамлакатимизда сиёсий, маданий ва маънавий иқлим мўтадиллашган бугунги кунда бу воқеалар худди тушда бўлиб ўтгандек, саробдек туюлади. XX асрнинг 20-йилларида совет давлати жаҳид зиялиларини қувгин қилиб, ўзбек зиялиларининг янги авлодини яратишга киришди. Нафақат мактаблар, балки завод ва фабрикаларда ҳам адабиёт тўғрақлари ташкил этилди. Шу тўғрақларда адабиёт "илм"ини ўрганган ёшлардан иборат янги адабиёт — "совет адабиёти"ни барпо этиш ишлари бошлаб юборилди. Ҳамид Олимжон ижоди баҳори шундай бир даврга тўғри келди ва тенгдошлари қатори совет даври гоҳларини ҳушиб қўлади. Шу даврда рўй берган Катта Фарғона каналидек улкан қурилишларни олқишлади. Шу даврда фидойиларча меҳнати билан эл-юрт хурматини қозонган кишиларни янги тарихий даврнинг қаҳрамонлари сифатида адабиёт оламига олиб қирди. Ҳамид Олимжон бу ижодий ишларини шундай катта илҳом ва истеъдод билан амалга оширдик, улар "ўзбек совет адабиёти"нинг темир чегараларини ёриб, унинг номини сиёсий ақидалар, меъёр ва мезонлар ҳукмронлик қилмаган умуминсоний адабиётнинг намоёнаси сифатида тилга олишимизга тўла ҳуқуқ беради.

Ҳамид Олимжон тугма шоир эди. Шоирнинг шеърларини ўқиганингизда уларнинг бир нафасда ёзилгани, бирор сўзи ўчирилмай ёки ахтарилмай қозога

тушганини қўриб-сезиб, ҳайратга тушасиз. Бу Ҳамид Олимжонга хос нафақат катта истеъдод ва маҳорат самараси, балки шоирнинг шеър ёзилган пайтда чин маънода илоҳий ҳолатда бўлганининг натижасидир. Шундай шеърларни ўқиган пайтнингизда айрим шоирларнинг: "Ҳақиқий шеър шоир билан Аллоҳ ўртасида руҳий алоқа ўрнатилган дақиқаларда тугилади", деган фикрларига ишонгингиз келади, киши. Яна шу нарсани ёдда тутиш керакки, Ҳамид Олимжон она Ватанининг поэтик образини яратти, қалбидан она Ватанга бўлган муҳаббат оловини ифодалашга аҳд қилганида, унинг қаламидан қуйма, жўшқин ва самимийлик балқиб турган шеърлар отилиб чиқади. Бу ҳам бежиз эмас.

Ҳамид Олимжон ижодида она Ватан мавзуси устуворлик қилади. Шу мавзудаги ўнга яқин шеър орасида "Водийларни яёв кезганда. Бир ажиб ҳис бор эди манда..." сатрлари билан бошланган, 1939 йилда ёзилган бу шеър нафақат қўямалиги, лирик ҳароратнинг бетакорлиги, балки лирик сюжетнинг сатрдан-сатрга Ўзбекистоннинг турли фазллардаги турфа ранглари товланиб-бойиб-ривожланиб бориши, шеър-

нинг музикаий қурилишида ўқтин-ўқтин патетик садоларнинг янграб туриши билан алоҳида ажралаб туради. Бу шеърни ўқиб жараёнида Ўзбекистонда туғилган, ўзини шу муборак заминнинг фарзанди ҳисоблаган ҳар бир кишининг қалбидан миллий ифтихор туйғуси уйғониб-аланганлиги боради. Шу ҳол бу ўлмас шеърнинг бадиий қиммати ва гоҳий аҳамиятини белгилаб беради.

Ҳамид Олимжоннинг шеърини ижодида ватанпарварлик ва миллатпарварлик гоҳларининг устуворлик қилишида унинг болалик ва ёшлик йилларида она-сидан ўзбек халқ эртакларини, Фозил Йўлдош ўғли каби халқ бахшчиларидан эса "Гурулғи" туркумидаги халқ достонларини тинглаб ўсанлиги муҳим аҳамиятда молиқ бўлган. Унинг кейинчалик "Алломиш" эпосини ўрганиши ва нашрга тайёрлаши, Фозил Йўлдош ва Исрофил шоирларга катта иззат ва иқром қўра-тиши ҳам болалик чоғида халқ ижоди чашмасига қўйган муҳаббатининг таъсиридир.

Ҳамид Олимжоннинг шеърини тўғрисида сўз борганда, бу шеърининг мавзу ва мазмун доираси қанча кенг бўлса, шакл жиҳатидан ҳам шунча бой ва ранг-баранг эканини айтмай илож йўқ. Ҳамид Олимжон бармоқ вазида, айниқса, бу вазнинг 9 ва 11 хикмий турларида шундай шеърини дурдона-ларини яратдики, бу вазн қўрилишлари Ҳамид Олимжон тўғрисидаги ўзининг барча бадиий имкониятларини тўла намо-йиш этди, десак хато бўлмайди. Ҳамид Олимжон эркин вазнинг ҳам, арузнинг ҳам, "оқ шеър"нинг барча бадиий им-кониятларидан ҳам самарали фойдаланиб, ўзбек адабиёти хазинасидан ўрин эгаллаган шеърлар, достонлар ва пьесаларини яратди. Хуллас, Ҳамид Олимжон шеърининг шундай қирраларини қадрлаган Асқад Мухтор ёзгандек, "Ҳамид Олимжон Шарқнинг энг ирриқ лирикларидан. У лириканинг қучига чуқур ишонч билан қараб, ўзининг бора жаҳонлардаги асарларини лириканинг нафис сеҳри билан сўғорди".

Ҳамид Олимжон нафақат забардаст шоир, балки билимдон адабиётшунос олим ҳам эди. У 1932 йилдан 1937 йилгача бўлган даврда Маданий қурилиш институтини, шу институт заминида ташкил этилган Тил ва адабиёт институтида катта илмий ходим ва бўлим уюдири лавозимларида хизмат қилди. Иجتимоий фаоллигидаги шу воқеа унинг 1938 йил-да Навоий юбилей комитетининг илмий котиби, кейинчалик эса раис ўринбосари этиб тайинланишига сабаб бўлди.

Ҳамид Олимжон "Правда Востока" газетасининг 1941 йил 9 ва 17 февраль сонларида эълон қилинган "Навоий ижоди — умумхалқ мулки" ва "Алишер Навоий юбилейи олдидан" мақолаларида Навоий ижоди намуналарини халққа тақдим этиш ва шоир хотирасини абадийлаштириш бўйича амалга оширилган ишлар тўғрисида маълумот берди.

"1938 йил 23 ноябрь.
Юбилей комитети аъзоси А.Н.Толстойга.
Сизга Навоий юбилейи комитети йиғилиши қайдномасини
ташвиш учун юбормоқдамиз. СССР Ёзувчилар союзи қўшида шу
вақтгача Навоий юбилейи комиссияси тузилмаганилиги ва бу ҳол
қа республикаларда ҳам юбилей комиссияларининг ташкил этилишига
қўрсатма берилганилиги, шунингдек, марказий матбуот — "Прав-
да" ва "Известия" газеталарида шу вақтга қадар Алишер Навоий
да" ва "Известия" газеталарида шу вақтга қадар Алишер Навоий
тўғрисида бирор нарсани чиқмаганилиги Сизнинг эътиборингизни
қўрсатма берилганилиги сўраймиз.
Сизнинг юбилей комитетининг режаси ҳақидаги
файлларини кутамиз.
Ҳамид Олимжон".

"1939 йил 14 февраль.
Хурматли Александр Александрович!
Сизга Навоий юбилейи комитети раиси Николай Семё-
нович Тихоновга ёзилган хатимаси нусхасини юбормоқдамиз.
Шу нарсани шовча қилиш лозимки, Ўзбекистон КП(б) МК
котиби ўр. Юсупов бизга партия ва ҳукумат раҳбарлари
билан бўлган суҳбати пайтида юбилей тантаналарини кенг
миқёсда, ўзбек халқининг байрами сифатида ўтказиш
лозимлиги ҳақида махсус кўрсатма олганини маълум қилди.
Навоий юбилейи комитети илмий котиби
Ҳамид Олимжон".

Ҳамид Олимжон уруш бошлангандан кейин ҳам Навоий ижодини ўрганиш, асарларини рус тилига таржима қилиш, юбилейини ўтказиш масалалари билан шуғулланишда давом этди. У турли мил-латларга мансуб ижодкорларнинг Тош-кентда бўлишидан Навоий асарларининг, айниқса, рус тилига таржима қилинишида унумли фойдаланди.

Камина 80-йилларда атоқли ёзувчи ва жамот арбоби Комил Яшин билан бир неча бор суҳбатлашмиш шарафига муяссар бўлганман. Шундай кунларнинг бирида Яшин ака бироз ҳаёл суриб, сўнг қўққисдан бундай деб қолди: "Ҳамид Олимжонга ҳайронман. Қандай одам бўлган экан-а!..." Мен суҳбат мавзусига алоқаси бўлмаган Яшин аканинг бу "ли-рик чекинishi" нима билан тугашини кут-дим. У яна бироз ҳаёланган: "Ёзувчилар уюшмаси янги бинога қўчиши кунларида уюшма кутубхонасидан Навоий асарлари русча сўзма-сўз таржималарининг қўл-ёзма нусхаси топилди! Унлаб папкалар шундай қўл-ёзмалар билан тўла экан. Папкаларни очиб бопласам — Навоий асарлари! Ҳамид Олимжон Навоийнинг барча муҳим ва асосий асарларини сўзма-сўз таржима қилдириб қўйган экан! Агар у ўлмаганида Навоийнинг бу асарларининг рус тилига бадиий таржимасини ҳам амалга оши-рган, Навоийнинг 500 йиллигини бошқача ўтказган бўларди!..."

Яшин ака ҳаяжонини анчагача боса олмади. Мен ҳам ҳозир унинг бу хоти-расини ҳаяжон билан қозоғга туширялман...

Ҳамид Олимжоннинг ён дафтарлари-дан бирида рус тилида бундай сўзлар битилган:

«Подготовка к юбилею: Издание, сбор рукописей. Выставка. Портрет. Памятник. Переводы.
1. На русский, грузинский, украин-ский, армянский, таджикский, турк-менский, татарский. 2. Латышский, эстонский. 3. Немецкий, английский, индийский.
Юбилей приобретает мировое значе-ние».

Бу сўзларни изоҳламамиз ҳам бўла-ди. Ҳамид Олимжон шу рўйхат-режада-ги ишларни амалга оширмакчи, Навоий асарларини ҳам қайд этилган тилларга таржима қилдиришмоқчи бўлган. У ўйлаган, режаллаган ишини, албатта, амалга оши-ра олувчи қучли, иродали шахс эди.

1948 йили улуг шоир таваллудининг 500 йиллиги миллий байрам сифатида ни-шонланганди шу кунлар келишини ориз-қил кутган, ўзбек халқи Навоийни ақдан-билиши, асарларини кўзга суртиб ўқиши ва севиши учун қора туналари оқартирган Ҳамид Олимжон, тақдирнинг уйинини қар-рангли, Биродарлар қабристонидан ётган эди...

Биз юқорида шоирнинг ўзбек халқ

оғзига ижоди намоёндаларига муносаба-ти ҳақида ҳам сўзлаб ўтишга ваъда берган эдик. 20-йилларнинг ўрталаридан бош-лаб, Ўзбекистонда фольклор асарларини тўплаш ва ўрганиш ишлари бошланди. Фан ва маданиятнинг бу муҳим соҳаси билан шуғулланувчи олимлар майдонга кела бошладилар. Болалик чоғларидан халқ ижодида меҳр қўйган Ҳамид Олимжон ҳам бу ишга бел боғлаб киришди. У 1937-1938 йилларда Фозил Йўлдош ўғлидан Ёзувчи олинган ўзбек халқ ижодининг муҳташам обидаси — "Алломиш" достонини кўп-ти билан ўрганиб, нашрга тайёрлади. Бу ўзбек маданияти тарихида илк бор нашр этил-ган ўзбек халқ достони эди.

Халқ достони бир неча сати, ҳатто бир неча кун давомида икром этиб келинган. Унинг тўла ва илҳом билан икром этилиши бир неча омилларга, шу жумладан, бах-шининг ёши, соғлиги, кайфияти, қаерда ва қимлар даврасида икром этиши каби-ларга боғлиқ. Унинг ёзиб олиниш жа-раёни ҳам мураккаб. Ёзиб олинган дос-тонни нашрга тайёрлаш эса ундан ҳам

мураккаб. Ҳамид Олимжон "Алломиш" достонини нашрга тайёрлаш жараёнида унинг қачон, қайси тарихий даврда яра-тилгани, шу тарихий давр колоритини ва бахшнинг икром этиш услубидаги ўзига хослигини сақлабгина қолмай, асарга тур-ли омиллар таъсирида киритилган, аммо келтирилган сатрлар ёки парчаларни олиб ташлаш лозимлигини ҳам яхши билган. Хуллас, "Алломиш"нинг Ҳамид Олимжон тахририда нашр этилиши 30-йилларнинг маданий ҳаётида катта воқеа бўлган.

Ҳамид Олимжон достонга ёлган сўзбо-ши-мақоласида "Алломиш"нинг минг йил аввал яратилганлиги ҳақидаги қарашларга қўшилиб, бундай дейди: "... "Алломиш"да ўзбек халқининг қабилачиликдан феода-лизмга қўчиш, феодализмнинг дастлабки кунлари тасвир этилганлигини кўрамиз. Бу қабилавий ҳаётнинг энг сўнгги давридир. Ҳаттоки қалмоқлар билан солиштирган

тақдирда ҳам бундай қўнғиротлар ўз бо-шидан халқ ижтимоий тараққиётнинг ибти-дий кунларини кечирар эди..." "Алломиш"-да қўнғирот уруғи мисолида ўзбек халқи тарихининг ибтидий даври, шу даврдаги халқнинг ижтимоий, маънавий ва руҳий ҳаё-ти акс этган. Халқ шу даврдаёқ ҳақиқат ва адолат, мардлик ва жасорат, дўстлик ва сародок, муҳаббат сингари умуминсоний қадриятларни билган ва эъзозлаган. Дос-тонда ана шу қадриятлар ибтидий даврда яшаган асар қаҳрамонларининг ўзаро му-носабатлари, меҳнати ва кураши фониди маҳорат билан тасвирланган.

Ҳамид Олимжон бундай ишга ки-ришганда унинг ижтимоий тараққиётнинг ибти-дий кунларини кечирар эди..." "Алломиш"-да қўнғирот уруғи мисолида ўзбек халқи тарихининг ибтидий даври, шу даврдаги халқнинг ижтимоий, маънавий ва руҳий ҳаё-ти акс этган. Халқ шу даврдаёқ ҳақиқат ва адолат, мардлик ва жасорат, дўстлик ва сародок, муҳаббат сингари умуминсоний қадриятларни билган ва эъзозлаган. Дос-тонда ана шу қадриятлар ибтидий даврда яшаган асар қаҳрамонларининг ўзаро му-носабатлари, меҳнати ва кураши фониди маҳорат билан тасвирланган.

Ҳамид Олимжон достонни нашрга тай-ёрлаш жараёнида шундай ҳулосага кел-дики, "Алломиш"дай гўзал асарлар безаб турган халқ ижоди хазинасини ўрганишга қўриб, "ўзбек адабиётини оқсатириш, унинг тилини чин халқ тили қилиш" мумкин эмас. Шундай қарорга келган Ҳамид Олимжон нафақат Фозил Йўлдош ўғли, балки Исрофил шоир, Пулкан бахши, Абдулла шоир, Бопла бахши каби халқ ижодкорларига катта эътибор билан қаради. Фозил Йўлдош ўғли билан Исрофил шоирни Тошкентга қачириб, уларга котиб ва машо тайинлади, уларни халқ руҳини кўтарувчи терма ва достонлар яратишга илҳомлантирди.

Миртемир уруш йилларида Ҳамид Олимжон билан халқ бахшлари ўртаси-да бўлиб ўтган гурунларни эслаб, ёзган эди: "Ҳамид Олимжон, Фафур Фулом, Ко-мил Нўмзон, Ҳоди Зариф ва қатордош бахшлар даврасида энг қувноғи ва топ-қир, ҳозиржавоби Исрофил ота эди... Бах-шлар икром босиб ва салобатли ўқий-диграни, одатда паузаси кўп шоир Фозил ота эди. Исрофил ота шўх чалар, шўх ўқир эди ва ҳамиша кўзларига сузгинлиги ва қувноқ учқунлар сачраб турар эди..."

Ҳамид Олимжон пойтахтдан олиса-тутилган, муҳофазасидаги халқ ижоди дурдоналаридан бир-икки кишлоқ ақли-гина баҳраманд бўлган бахшларга кат-та ҳурмат ва иззат қўрсатибгина қолмай, улар репертуарларидаги ўлмас асарлар-нинг халқ ва адабиёт мулкига айланиши-га ҳам катта ҳисса қўшди.

Унинг таржимонлик фаолияти ва Ўзбе-кистон Ёзувчилар уюшмасининг раҳбари сифатидаги улкан хизматлари эса бошқа мақоланинг мавзусидир.

Ҳамид Олимжон билан сўрашлар.

"1940 йил 29 февраль.
Хурматли ўр. Скоряев!
...Кеча биз Сизга телеграмма юбордик, ўйламанки, олиб, тегиш-ли чораларни кўрдигиз. Сиз ҳукумат қарори билан Москва, Ленин-град ва миллий республикалардаги юбилейга тайёралик масаласига бағишланган йиғилишларда маърузачи этиб тасдиқландингиз, шу ҳол Сизнинг яқин кунларда Тошкентга келишингизни тақозо қилади.
Пленумга Навоий юбилейига ози-қўлми алоқадор бўлган барча кишилар келишлари лозим.
Бундан ташқари, Сизга ўзингиз билан келажак ишимизда ёрдам бера оладиган ёзувчи ва танқидчилардан икки кишини олиб келиш ҳуқуқи берилади. Барча миллий республикалардан, Қрим ва Татарис-тондан одамлар таклиф қилинган... Пленумнинг кун тартибига 12 та маъруза қўйилган. Биз Навоий ва унинг ижоди ҳақида мўайян та-саввур беришни хоҳладик.
Хайр. А.А.Фадеев, Л.М.Пеньковский ўртоқларга салом.
Ҳамид Олимжон".